

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă zărnul 30 fl.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

Scriitorii și politica

II.

Am arătat în cele precedente rolul literaturii și rolul politicii în dezvoltarea unui neam.

Acești doi factori, aceste două forțe, dacă voiți, pot urmări același scop, de multeori sunt în strânsă legătură, dar nu sunt același lucru. Zicem de multeori, pentru că, după cum vom vedea, nu întotdeauna acești doi factori urmăresc un ideal comun.

Definind concepția sa politică în opoziție cu aceea ce o atribuie bătrânilor noștri d. Goga spune:

„In loc de a însemna cu acest cuvânt (e vorba de politică) manifestarea forțelor multiple, cari contribuie la susținerea, la întărirea și la cărmuirea unui popor și-a judeca astfel însemnătatea fiecărui factor în măsura importanței de care poate fi învrednicită contribuția lui, o seamă din bunii noștri șefi reduc politica cu toate întrecerile ei la cea mai îngustă arenă”.

Avem în aceste șire una din rarele hotărâri ale d-lui O. Goga de a face în sfârșit o afirmare precisă, a uneia din marile d-sale concepțiuni în virtutea cărora d-sa a ridicat steagul primenirii valorilor.

Din nenorocire această afirmare denotă, că d-sa înnoată în vag și în incoerență.

Politica nu este manifestarea „forțelor multiple” etc., ci este arta de a armoniza diferitele forțe, de a stimula pe cele slabe, de a

înfrâna pe cele cari apucă un drum primejdios, de a te servi de ele, ținând seamă de datele reale și de împrejurările concrete, jertfind fără cruțare dorințele fantastice spre a ajunge la întărirea poporului.

D. Goga inadins dă acea definiție confuză politicii, spre a-și face următorul raționament.

Politica este manifestarea forțelor multiple, etc. Literatura este o forță de căpetenie ai cărui factori sunt scriitorii, deci scriitorii pot fi bărbați politici.

„Mintile cari se avântă până în cele mai depărtate sfere ale abstracțiunii, — zice d-sa — au desigur, putința de a deslega și nevinovatele operații intelectuale, care sunt apanajul tradițional al politiciniazmului nostru”.

Ce este acest apanaj adițional? D-nul Goga se ferește să ne spue. Și aci ca și cu câteva rânduri mai sus unde ne vorbește „de focuri răzlețe”, „sentinelă prizărită”, „arenă îngustă”, d-sa nu ne dă o formulare precisă a modului cum crede că înțeleg bărbații noștri politica ci ocolește realitatea, pe care ca poet nu o poate vedea, prin figuri literare...

Acestea-i permite d-sale să facă considerații de sus, dela înălțime.

Dacă în loc de figuri literare ni-ar da icoane reale, acestea ar putea fi controlate și s'ar vedea că ori nu se potrivesc cu realitatea, ori nu permit concluziile d-sale.

*

Supunând însă frazeologia d-lui Goga exigențelor unei judecăți precise, vedem că definiția d-sale este cu totul naivă, că d-sa confundă caracterul cu totul diferit al factorului literar cu acela al factorului politic.

*

În articolul precedent noi am insistat asupra imensului rol al literaturii în transformarea sufletească a unui popor, înlesnind prin stările de spirit și de sentiment ce le creiază, rolul bărbatului politic care are menirea de a crea stări de fapt.

Totuși pentru aceasta nu le-am confundat una cu cealaltă. Caracterul, metoda, ca și mijloacele literare, sunt deosebite și ele reclamă tipuri deosebite cu caractere specifice. Altul este tipul literatului, altul al politicianului. Unul vede imagini și culege impresii pe care prin elaborare în felul potrivit le redă spre a mișca, spre a impresiona sufletul într'un anume fel.

Celalalt vede realități pe care le combină spre a crea lucruri concrete.

Un scriitor văzând de pildă că o parte mai mare sau mai mică a tagmei avocaților, una din categoriile clasei noastre intelectuale de importanță netăgăduită pentru existența neamului, începe să fie atinsă de anumite păcate cari amenință să o facă neaptă pentru serviciile cerute de organismul național și chiar primejdioasă pentru existența lui, va crea cu mijloacele sale specifice o bucată literară, un tip să-i zicem: „Traian Hurmuzău” care într'adevăr, dacă e scris cu talent, va produce indignarea și disprețul oricărui cititor împotriva unui asemenea tip.

Ai văzut Veneția?

Trad. din nemțește de Ecat. Pitiș

— Urmare. —

O lună mai târziu, tot orașul se tulbură de-o veste dureroasă. D-na de U. își vizitase unul din castelele sale, și întorcându-se la Veneția, caili se speriară; trăsura-i ușoară fu sfărâmată de-un stâlp și tânăra damă suferi o sguduitură așa de mare, că-și pierdu graiul. Nenorocirea ajunse la cunoștința baronului; îl mișcă până 'n adâncul inimii. „Acum e mută”, — îi zise un cunoscut, — „în viitor, deci o vei putea cerceta. Afar' de-aceasta toți cred, că vorba d-tale s'a schimbat în fatalitate pentru suferinda”.

A doua zi, baronul V. era la doamna U. Ea-i mulțumi printr'un semn ș'o lacrimă. A fost o scenă mișcătoare. Mai frumoasă ca oricând, muta se odihnea într'un scaun cu brațe, în fața ei pianul deschis; note zăceau risipite jur-împrejur, parte din ele deschise; într'o colivie mare, atârnată la geam, cântau păsărele — numai ea, cea mai dulce dintre toate, cea mai dragă și mai plăcută cântăreață, tăcea. Frumoasa femeie îi părea baronului, ca o priveghitoare, căreia i-ai smuls limba. Iși întoarse capul, căci îi veni să plângă.

Doamna de U. lua un creion și scrisse pe-o foiță: „Nenorocirea totdeauna-i bună la ceva. A mea îmi dă prilejul de-a te întâlni”. Baronul nu mai părăsi pe venețiană. El jura s'o vindece cu orice preț. Chemă deci, cei mai iscușiți medici ai

Italiai, ai Germaniei și Franței. Toată truda lor a fost zadarnică. Nici o artă n'a mai putut smulge un ton instrumentului zdrobit. Așa s'a scurs un an — un an de desnădejde pentru baron, de mângâiere pentru doamna de U. El n'o auzia — dar cu atât mai mult o vedea.

„Se întâmplă de veni împăratul Austriei la Italia. Baronul V. se prezintă înaintea lui și plecându-și genunchii ceru domnitorului agrațierea nobilului venețian. Monarhul îl ascultă cu bunăvoință. V. obținut eliberarea prietenului și-l duse pe cel salvat varei sale, doamna de U.

„Cum să-ți mulțumesc?” scrisse frumoasa văduvă.

„Acordându-mi mâna d-tale” răspunse verbal baronul. Ea-i întinse degetele trandafirii și căsătoria avu loc c'o lună mai târziu.

„În seara nunții, toată aristocrația Veneției, atât cea străină, cât și cea indigenă era întrunită în palatul mutei. Așa o numiau acum toți de pretutindeni. Soțul ei pierduse ultima nădejde de-ai redobândi graiul; ea și consimțământul înaintea preotului trebui să și-l deie în scris. Un splendid concert încheiă serbarea. Cei dintâi artiști ai Italiai fură ascultați. Baronul, însă stă suspinând de-o parte și cugeta: de-ar putea, să cânte și ea în rând cu ei! Cum i-ar întrece pe toți.

„Deodată, — în clipa când oaspeții se ridică să plece — muta face un semn și se'ndreaptă spre pian. Fiecare stă ca țintuit la locul său. Un „ah” general parcurge sala. Baronul se repede să-i atină

calea. Tânăra soție îl respinge ușor — apoi degetele-i alunecă pe clape și vocea-i întonează cântecul cel mai minunat, mai pățimas, mai triumfător, ce s'a fost auzit vre-odată. Melodia și textul, păreau că isvorăsc din propriul ei suflet. Frumoasele versuri, redat'e'n proză șimplă sunau cam așa: Tu blestemaseș sexul femeiesc crezându-l fără inimă. Acum inima unei femei te-a pedepsit miștindu-te. Cuvântul tău a fost: „Nu voi iubi decât pe una mută”. Iubirea ta ca s'o câștig, am renunțat la frumusețea glasului și la succesele talentului meu! Muțenia a fost deci o minciună. Acum prind graiul iar, ca să-ți spun adevărul. Adevărul, însă, că sunt a ta pentru totdeauna, că vreau să-mi cânt norocul cu veselie nebună și — că voiu cădea iar în muțenie, dacă tu-mi vei pretinde aceasta.

„Niciodată! niciodată! Cântă, o cântă mai departe, cântă'n vecii vecilor!” exclamă baronul și cuprinsse plângând genunchii adoratei, în vreme ce palatul se cutremura de aplauzele furtunoase a celor prezenți.

„Cum vă place istorioara asta domnilor?” — încheie oficerul.

Toți îi mulțumiră asigurându-l, că le-a plăcut. Nici unui din ascultători, însă nu-i mersese așa la inimă, ca rentierului Krautwurst.

De visele fantastice ce-i băjbăiau prin creier îl luau ameteți. De ce nu i-ar pregăti și lui soartea astfel de prilejuri dulci? Nu era oare și el un adorator al muzicii, ca și acel baron austriac? N'or mai fi în toată Veneția văduve frumoase, în-

Bărbatul politic în fața aceluiaș fenomen, va căuta *cauzele* lui, va studia împrejurările reale cari l-au produs și ținând seamă de realitate se va gândi imediat la o soluție care ar putea aduce dispariția acestui rău.

*

După aceste lămuriri se pune întrebarea. Dacă este o deosebire atât de simțită între literatură și politică și dacă fiecare din ele, având un caracter specific, reclamă pentru activitatea cerută de ele până și tipuri deosebite, atunci un literat este oare condamnat să fie prin chiar acest fapt declarat pe vecie eunuc în ale politicii? La această întrebare răspundem:

Pe cât este de fals să presupui că orice scriitor prin faptul că „se avântă până în cele mai depărtate sfere ale abstracțiunii” poate fi și bărbat politic, pe atât de nedrept ar fi să presupui că cineva nu poate fi bărbat politic pentru motivul că e și scriitor.

Sunt și scriitori cari pot fi bărbați politici.

Numai că aceasta *aptitudine* a lor nu se poate dovedi prin *poezii* ci prin acea activitate a lor care denotă că au simțul realității, sunt oameni de acțiune, că pot făptui.

Sunt pe lumea aceasta „personalități complexe”, ca să ne servim de o expresie a „Tribunei”, care aci se pot ridica până în înălțimea norilor pe aripile de vultur ale fantaziei lor, aci se pot scobori până la realitatea cea mai aspră.

Dar atunci acest scriitor trebuie să dovedească prin *activitatea* sa concretă că posedă acest dar.

Fiind ales în comitetul național, de pildă, el va trebui, în loc de a-și da demisia în chip cu totul insolit, fără motiv, spre a se asocia cu aceia care ponegrec ținuta comitetului la alegeri, după ce *d-sa*, propusese să se voteze mulțumiri pentru această vrednică ținută, va căuta să-și facă *dovada*, că vede neajunsurile neamului său, că are soluții serioase precise, care să poată suporta o analiză riguroasă, va căuta să-și dovedească însușirile sale de inițiativă și de acțiune prin munca fructuoasă depusă pentru organizarea unuia sau mai multor cercuri populare ș. a.

Această se cheamă muncă doveditoare de însușiri politice, aceasta obligă publicul a aprecia valoarea politică. Altfel producțiunea literară „sub raportul mai complicat al procesului de creațiune” este foarte mare lucru, dar el nu ne face să înțelegem: „*că mințile cari se avântă în cele mai depărtate sfere ale abstracțiunii trecând atâtea greutăți*”, pot face și politică.

Juriga și Polónyi. În ședința de alaltăieri a camerei, în care deputatul naționalist slovac Ferdinand Juriga rostise un judicios discurs la bugetul ministerului de justiție, între altele a amintit și despre prigonirile satrapilor din era coaliționistă. Firește, tratând această temă, a trebuit să se răfuească și cu Géza Polónyi, fostul ministru de justiție, care era cel mai înverșunat dușman al exponenților naționaliști.

În ședința următoare a camerei Polónyi a aflat de lipsă să răspundă lui Juriga luând cuvântul „în chestie personală”.

Polónyi firește a cercat să răstălmăcească adevărul istoric, prezentându-se ca cel mai drept om din lume, dar în aceeași vreme a ținut să declare, că nu se va tolera multă vreme, ca agitatori de pănura lui Juriga, să fie deputați în camera maghiară.

„Desmințirea” lui Polónyi, a avut deci darul de a contribui la confirmarea afirmațiilor deputatului Juriga.

*

Ordinul de zi al M. Sale regelui Carol către armată. „*Ostași*, La începutul anului, întâiul meu gând se îndreptează cu dragoste și recunoștință către scumpa mea armată, care a luat un avânt așa de îmbucurător în toate ramurile activității sale.

Prin înființarea de mai multe nouă regimente și prin înzestrarea cu materialul cel mai perfecționat, armata s'a întărit într'un mod simțitor, iar Țara a făcut și de astădată, cu deplina încredere ce are în voi, însemnate jertfe, sigură fiind că veți răspunde ori când la așteptările sale. Vouă vi se impun dar o muncă statornică și sfertări neobosite, spre a vă arăta vrednici de atâtea îngrijire cu care sunteți înconjurați.

Cu prilejul inspecțiunilor mele și al manevrelor mari conduse de iubitul meu Nepot, s'au pus iarăș la iveală însușirile voastre ostășești, de mult cunoscute de mine.

Mulțumesc șefilor tuturor treptelor ie-

rarhice pentru devotamentul cu care îndeplinesc datoria lor, precum și vouă pentru răvna voastră.

Armata pășind înainte fără șovăire pe calea progresului și abnegației, Ne îngăduiește să privim viitorul cu liniște și siguranță.

Pătruns de această credință, vă urez la toți sănătate și ani mulți fericiți.

Dat în București, la 1 ianuarie 1912.
Carol.

*

Demisia lui Aehrenthal? În cercurile politice a prăzuit senzație știrea despre demisia contelui Aehrenthal. Un ziar unguresc litografiat, care trage subvenție grasă dela guvern, a grăbit să desmințescă știrea ziarului „Zeit”. Firește, ziarele guvernamentale s'au agățat cu sete de desmințirea aceasta dubioasă și imediat au primit-o de bani buni.

Referitor la însemnătatea acestor desmințiri însă e destul să amintim, că și pe timpul demisiei baronului Schönaich, a ministrului de război, primul-ministru Khuen a declarat în cameră, că știrea referitoare la aceasta demisie e absolut falsă. Iar după o săptămână apără în „Monitorul oficial” numirea urmașului lui Schönaich.

În general ziarele vieneze nici n'au încercat să desmințescă știrea senzațională de mai sus a lui „Zeit”, ci toate au anunțat numai atâtea, că Aehrenthal împreună cu doamna sa au plecat la Semmering. Cercurile competente consideră ca fapt împlinit demisia lui Aehrenthal. Demisia ministrului de externe se va întâmpla pe la sfârșitul sesiunii delegațiilor.

Îngrijorarea guvernului unguresc e foarte explicabilă, deoarece contele Aehrenthal era unica lor nădejde.

Acesta era singura proptea a poziției lui Khuen. Iată deci pentru ce ziarele lui Khuen grăbesc să desmințescă orice știre referitoare la demisia lui Aehrenthal.

Noi, românii, nu avem nici un motiv să deplângem căderea lui Aehrenthal. În politica externă el a adus țara în poziții grave și primejdioase iar prin anexiunea Bosniei eram aproape să ne încurcam într'un război sângeros.

După căderea lui Aehrenthal, căderea contelui Khuen se poate conzidera ca fapt împlinit.

*

Banul Tomasich a demisionat. Din Zagreb se anunță că demisiunea banului Croației e fapt împlinit. Tomasich și-a înaintat deja demisia, M. Sa însă a amânat primirea demisiunii până când starea sănătății prim-ministrului Khuen se va îndrepta, ca să se poată prezenta în audiență la M. Sa în această chestiune. Îndepărtarea lui Tomasich nu poate avea decât motive foarte serioase mai cu seamă fiindcă el a plecat deja din Zagreb în Veneția, lăsând conducerea afacerilor lui Chavrak Levin. Tomasich nu va lua parte nici la deschiderea dietei, ci și aici îi va ține locul Chavrak. Se aminteste ca urmaș al lui Tomasich la banatul Croației contele Erdödy.

*

Un institut de educație națională. Cetim în ziarul „La Politique”, organul oficial francez al partidului dela putere din România:

„Am vorbit într'unul din ultimele n-re, de vizita ce d. N. Filipescu ministrul de război, a făcut acum câteva zile la mănăstirea Dealul, situată în apropiere de Târgoviște și adăogam, că intenția ministrului de război ar fi de a transfera liceul militar dela Iași.

„Epoca” a complectat aceste informații printr'un interview ce i-l'a acordat d. N. Filipescu și pe care-l reproducem pe larg.

Răspunzând la o chestie pusă de redactorul dela „Epoca”, ministrul de război a zis:

clinate spre romantism, fără numai încântătoarea doamnă de U? Sub soare totul e cu puțință.

Krautwurst murmură la intervale mai mici, sau mai mari, neconținut: „Incântătoarea doamnă de U!” Soarta, vicleană cum e — vru să facă, de data asta din U un X. — Krautwurst ajunsese în Veneția cu sufletul plin de speranțe și presimțiri de noroc.

C'ar fi putut, cum era noapte și ceață să cadă în mâinile bandiților — de asta își uitase cu totul.

Chiuia ca un copil, și bătu în palme, când zări cei dintâi gondolieri alunecând pe dinainte-i cu gondola; în mijloc cabina acoperită, ce adăpostise, desigur, atâtea perechi amoroase.

O, câte nădejdi nu deșteaptă străinătatea!

Ce-ai fi privit în patrie, ca o dorință nebună — o țântă depărtată și ajunsă, face să-ți apară dorința ușor de realizat. Și întocmai cum aceea încântă ochiul nostru, așa trebuie să îndestulească și poftele nesățioase ale sufletului — cugetăm noi. Asupra rentierului Krautwurst vederea orașului lagunelor avu acelaș efect, ca beutura fermecată asupra doctorului Faust: se simțea cu 30 de ani mai tânăr.

Făcu semn unei gondole să-l ducă la un hotel bun de clasa II, ce i-l indicase căpitanul va-

porului. Gondolierii opriră. Hei, ia auzi, quanto costa până la — și numi hotelul.

Între oamenii de diferite naționalități, ce vin în atingere, fără a pricepe unul limba celuilalt, se naște un oarecare instinct ce le ajută să se înțeleagă. Se înțeleg reciproc prin gesturi și mimici, ce le știu, fără a le fi încercat mai dinainte.

Ambii gondolieri, pe semne, mai duseseră adesea pasageri germani, cari nu pricepeau italianește. Acel quanto costa și numele hotelului le-a fost de ajuns ca să invite pe rentier a se urca. Acesta repetă însă cu încăpăținare: quanto costa? I se răspunse ceva de scudi*).

Atunci adaugă mecanic: troppo caro, cum îl învățase stirianul. La asta luntrașii numiră o altă cifră.

„Aha!” — gândi Krautwurst „te poți și tocni cu ei” — clătină din cap și strigă cu energie: „Nu, nu, încă-i tot troppo caro!” Luntrașii se vor fi căit poate de nerușinarea lor, căci numiră o a treia sumă și în sfârșit a patra la care rămaseră — apoi neclintii.

Rentierul simți, că mai departe nu poate merge cu pretenția și s'așeză n gondolă. Vâslășii clipiră din ochi zimbând.

(Va urma).

* monedă veche de 5 lei.

— Voesc să întemeez la mănăstirea Dealul un liceu destinat a prepara elevi pentru studiile militare preliminare.

— Ce voiți să faceți cu liceul militar din Iași?

— Aș voi să-l transfer la mănăstirea Dealului și a-l transforma complet dând Iașilor largi compensații.

Voi transfera școala specială de infanterie la Iași, astfel ca să se dea acestui oraș, ofițerii a căror prezență ar spori activitatea sa economică și-i voi lua pe elevi, voi da de asemenea acestui oraș jumătatea tinerilor, cari fac serviciul militar cu termen redus și multe alte avantaje.

Dar nu voesc să fac nimic împotriva voinței ieșenilor și dacă nu aderă la soluțiunea mea, în baza căreia le ofer, cel puțin dublu decât au acum, voi menține liceul la Iași, creând și școala dela Târgoviște, căreia, cred, liceul actual nu-i va putea face concurență.

Voesc să transfer liceul militar dela oraș la țară.

Promoțiunea din acest an a liceului din Iași ni-a dat nouă din zece elevi dintre ai săi prea slabi, din punct de vedere al sănătății, pentru a fi admiși la școala militară.

Acesta nu e decât un inconvenient din multe altele.

Voesc să creez la mănăstirea Dealul, la țară în libertate, în aerul curat al munților, un institut de educație patriotică, la umbra marilor suveniruri istorice, a lui Mihai Viteazul. Voesc o școală, unde educația morală și fizică să exercite o preponderanță în felul școalelor engleze din Eton și Wellington college. Am găsit ca educatori excelente elemente în armată și afară din armată, cari vor da educație perfectă viitorilor ofițeri, și nu mă voi da în lături dela nici un sacrificiu pentru că această tinerime să primească o instrucție aleasă, o educație solidă și să se prepare pentru misiunea viitorului, practicând toate sporturile.

Se admite, că am făcut ceva pentru armată.

Nu dau nici o importanță la ceea ce se spune față de însemnătatea ce o atribuie acestui institut de educație națională.

*

Despre reforma electorală. Luni seară dr. Kumfi Zsigmond a ținut la „Reform Club” o conferință despre universalitatea dreptului de vot. A explicat că sub „vot universal” se poate înțelege numai un drept de vot democrat, care exclude censul sub orice formă s'ar prezenta el și asigură libertatea votului prin votarea secretă. În afară de împlinirea a douăzeci de ani nici o altă condiție nu fi necesar pentru ca cineva să aibă drept de vot. Cea mai mare parte a populațiunii la această etate își câștigă existența și e un factor de seamă al muncii productive. Tânărul de douăzeci ani ca soldat e apăsătorul integrității teritoriale a drepturilor și a ordinei în stat. Dacă acești tineri cunșter destul de pregătiți ceși expun vieța și dacă și dacă legile și statul le pretind jertfirea vieții lor, atunci acele legi și acel stat n'au dreptul să-i lipsească de dreptul de vot ca ne fiind maturi sau orice alt motiv. Conferinței lui Kumfi a răspuns președintele Dárday Sándor, declarând că vederile vorbitorului după dreptul nostru comun nu sunt de loc radicale, ci am putea spune — conservative.

Comitetul executiv al Ligei pentru votul universal este convocat astăzi de președintele său Iuliu Justh, pentru ca să hotărască în chestiunea circularului pentru votul universal al prim-ministrului.

Convocarea camerei croate. Noua cameră croată rezultată din alegerile recente s'a convocat printr'un rescript regal pentru ziua de 7 februarie n.

„Les dieux ont soif“

— Rezultatele istoriei comparative —

„Zeilor li-e sete”. („Tribuna” 13 și 14 ianuarie).

II.

Parecă vă văd onorabili cetitori, cum după articolașul meu de ieri, ați rămas puțin cam desiluzionați: „Angajat la o discuție istorică-științifică — vă ziceați — cum de vine d-lui d. Rob. E. S. Pierre, oricum contemporan, să primească așa din vorbă în vorbă, toate aserțiunile marelui istorician al „Tribunei”, fără să-l controverseze cât de puțin măcar, fără să-ți ofere cel puțin ceva picanterie științifică, fără ascuțiș și fără împunsături... care va să zică asta-i discuție istorică la mine, între oameni de știință?! Te-ai ramolit și tu, ca o „formulă logică”.

Ei bine onorabil cetitor, o recunosc, la aparență poți să ai și dreptate. Dar uite, e vorba despre mine chiar în „savantul extract istoric” al „Tribunei” din 13 ianuarie, unde mă face încărcat cu toată vina și celor văzute și celor nevăzute și oricum eu eram omul faptei odinioară: am făcut istorie, nu am scris-o, ca d'alde Carlyle și d'alde Malet și vezi bine, unui Rob. E. S. Pierre nu-i dă mâna să facă, cum o făcuse mai dăunăzi la d-voastră d. Goga chiar, când cu împingerea vinei asupra dlui dr. Marșieu — cu toate că și Rob. E. S. Pierre, pe care genialul istoriograf al „Tribunei” îl ghicise cu atâta spirituală intuiție, că ar fi adevăratul Robespierre al marelui revoluții, acum d. dr. Alexandru Vaida — ar putea zice:

„Bine, bine. „Tribuna” mă face pe mine singur, tatăl „Legei suspexților”. Dar poftim frunzăriți numai „Monitorul oficial” și vă veți convinge, că la 17 septembrie 1793 votase doar și candidul d-voastre Danton „Le loi des suspects”. Nu-i vorba, bon enfant gaté-ul Camille Desmoulins atacase vehement această lege, așa-i era felul lui, dupăcum îl caracterizase prea bine Marat în nrul din 16 august 1790 deja: „că laudă azi, ceea ce va critica mâine”. Dar cu toate acestea să nu-l credeți nici pe el așa „mulcom la suflet”, cum vi-l prezintă în a sa carte „Oeuvres de Camille Desmoulins, recueillies et publiées d'après les textes originaux”. D. Jules Claretie, povestind, că a sa „Pitié”, mila sa adecă l-ar fi destinat pe Camille Desmoulins, să atace în „Vieux Cordelier” partea „ultrarevoluționară” a Comunei. Cum adecă Desmoulins, întorcându-se acasă împreună cu Danton, dela procesul „Girondistilor”, ar fi observat, că apa Senei, aurită de razele soarelui, care apunea, părea roșie. Iar Danton i-ar fi replicat: „Priveste-l numai, cât de roșu e râul! Nu ți-se pare, ca și cum ar curge sânge în el?!” — iar replica aceasta l-ar fi făcut pe milosul Camille, să-și propună în cuget, că va fonda o nouă foaie, în care să lupte împotriva exceselor „ultrarevoluționare” — iar foaia aceasta a fost „Vieux Cordelier”. Să nu-i credeți: e o legendă numai, cum le afii frumoase și destule în istoriografia marelui revoluții. Nu, nu. Nici Desmoulins, nici Danton n'au fost așa de înfiorați, când curgea sângele gărlă și se rostogoleau capetele în coșarca de sub guilotină, ar putea s'o spună aceasta ceata întregă a bietilor „Girondisti” și însuș Luis XVI, dacă n'ar fi fost cu toți deca-

pitati, doar chiar el, milostivul Camille, alese pentru a sa „Tribune des Patriotes” („Tribuna patrioților” — e fapt, nu e aluziune. N. R.) epigraful lui Seneca: „Victima haud ulla amplior potest magisque optima mactari Jovi quam rex” — „nu este jertfă, care să fie mai mare și mai plăcută lui Joe, ca „Voevodul.” Ei vedeți, așa era moda pe-atunci. De, ce să-i faci. Noi nu tratam chestiile cu expertize și cu jurii, ci cu guilotina — sumar!

Cu toate acestea însă nici eu nu fusese tocmai atât de negru, cum mă prezinta „genialul excerptor istoric” al „Tribunei”. Și totuși cred că d-lui Vaida nu i-ar strica să învețe câte ceva din pățaniile mele. Dar apropos cu „Vieux Cordelier”-ul lui Camille:

Apoi cert, că n'a fost născut din milostivenie. L-a fondat doar împreună cu mine, cu „Robespierre” adecă și primii doi numeri doar eu îi revăzusem. Nu credeți?! Istoriograf al „Tribunei” va dat ultimele vorbe, ale bietului Camille, ce le scrisese în „Vieux Cordelier” — sunt cuvintele chiar, ce servă ca titlu și articolașului meu. Nu-i vorba le-a scris. Ce să neg. Dar le-a scris, dupăce văzuse „c'a mâncat-o friptă” — lăpădându-se de mine. Dar iată eu o să vă dau cuvintele lui, nu din ultimul, ci din primul nr. al „Vieux Cordelier”-ului, apărut la „Quintidi Frimair, 2e Décade, l'an II de la République, un et indivisible”.

Iată ce scrie:

„Și totuși am învins, pentrucă în urma detunătoarei vorbiri, a lui Robespierre, talentul cărui, pare că crește, în egală măsură, cum se întesc primejțiile republicei și după efectul adânc, pe care l-a lăsat în suflete, era ca neputință, să aibe cineva cutezanța, să-și ridice glasul împotriva lui Danton...”

Vedeți așa. Ei, dar ce să mă fac eu biet reposat, cu nemuritorii istorici ai „Tribunei”, cari cu citate din A. Malet, vreau să bage în fiori și n' spaimă sufletele bietilor români, istorisindu-le „câte jertfe a secerat fantoma tradărei, dela 10 iunie, până la 27 iulie 1794” și căutând, să le arunce toate în spatele mele, cum mă acuză și de vina morții lui Danton și a bietului Camille, dupăce, i-a spălat pe ei binișor de toate păcatele. Sărmanul Malet. Chiar pe el îl iau drept mărturie, capul căruia, doar numai din mila lui Desmoulins, n'a rămas neatins, peste umeri. Hehei! De era după milostivul Camille, sărmane Malet du Pan nu apucau tu să-ți mântuești a ta: L'Époque contemporain spre bucuria „excerptorului de citate” al „Tribunei”, doar tu vei fi știind mai bine ca fost redactor la „Mercur de France” cum chiar de pe la 1790, în al 10-lea nr. al săptămânalei „Révolutions de France et de Brabant”, însuși el, candidul Camille te poreclise batjocuritor și făcând aluzie: „Malet Pandu,” adecă Malet agățatul”. Iar pe vremea noastră nu se agățau oamenii așa numai alandala, unii de alții, ci se agățau cu toată serioșitatea de „lanterna”. Ori dacă aveau capul prea mare, li-se scurta pur și simplu capul.

Așa o pătiseră și Danton și bietul răsfățat Camille — era așa la moda vremii — dar jur, că nu din vina mea. Jur și așa

putea să vă produc și eu sute de documente și să mă provoc la autori, poate nu cu nume atât de trimbitat ca *Carlyle*, dar mai obiectivi și mai profunzi și mai puțin fanteziști, cum e bunăoară *Edmond Biré*, care în al său „*Journal d'un Bourgeois de Paris pendant la Terreur*” a sfârșit atâtea legende istorice, colportate când de *A. de Lamartine*, când de *Carlyle*, când de *Taine*, când de alții mulți, cari le-au schiopătat în urmă.

N'o fac însă. N'aș vrea să apar și eu care cum zisesem am făcut istoria, nu am povestit-o, să apar chiar acum din cealaltă lume, inficiat de savanțlucul unui condeias măruntel de al „*Tribunei*”.

Mă mărginesc fiind vorba de o minimă hărțuială ziaristică și fiindu-mi la îndemână chiar, să citez din nou pe *H. Cunow* — și-a făcut d-sa constatările doar chiar în baza ziarelor de pe vremea aceea; iată-l ce zice :

„*Robespierre n'a lâsat pe Demoullins așa deodată să cadă, cum se afirmă de comun.*”

Din potrivă se folosise de cele mai desperate trucuri, ca să scape pe Desmoullins din escluderea sa dintre Cordeliers și din Clubul jacobin, ceea ce între împrejurările de atunci era egal cu caterisirea politică. Și numai atunci, când în butul aruncării în cumpănă a întregii sale autorități, urmase totuși escluderea, iar el trebuia să resimtă teama, că o întrepunere și mai departe în favorul lui Desmoullins, l-ar putea compromite amarnic în fața mulțimei poporului, apucă să dea jertfă pe Desmoullins și pe amicii acestuia...”

*Dar s'o mântuim. Căci asemănări așa palide, ori altele și mai evidente, nu-i vorbă, ai putea să mai afli, cu stările voastre, asemănându-le mării revoluții; dar ori cum, să persisti în tragerea paralelei, ori să zici chiar cu istoriograful „*Tribunei*” că: „*Zilele noastre se aseamănă intru câtva cu zilele revoluției franceze*” — și să întinzi apoi comparația, te pomenești, poate până la Șoricu chiar — îmi pare — ori cum — dar cu puțințel: tupeu!*

Și totuș mă fură amintirile sfințelor zile și iată-mă cu „*omul, care purtam în locul inimei — o simplă formulă logică*”, că mă trezesc deodată căzut în sentimentalism și exclam cu *Orațiu*, paremi-se:

„*Eheu fugaces labuntur anni! Posthume, Posthume!*”

Ce alte vremi și oameni, ce alții și ce altă jertfirea, ce fi-o aduceam pe atunci preaputernice Joe: hecatombe din oase și trup de uriași, de titani și capul cruntat al însuș asemănătorului tău pe pământ, vifornicul Danton!

Azi nici nu mai aflui, ce vrednic ar fi să-ți jertfesc, preaputernice!

Azi lumea întreagă e plină de boci și de schiopi, de șorici și lichenzi și băjbae toată de cărteala ce o fac gogomanii!

De aceștia eu nu-ți pot jertfi — e prea sarbădă jertfa!

Dar iată-i, cum stau adunați într'un loc, svârcolindu-se lași — primește-i tu jertfă, din puțin, dar cu gândul curat — tu zăișă a înțelepciunii: Minerva!

Rob. E. S. Pierre

Consistor papal. Din Roma se comunică: In cercurile din Vatican se crede, că în martie sau aprilie, papa va convoca consistorul și cu prilejul acesta noii cardinali numiți în ultimul consistor, — cari n'au putut încă să meargă la Roma, între cari se află primatele-primț dela Viena, mitropolitul din Olmütz și alții, — vor primi in-

sula de cardinali. Se crede, că cu prilejul viitorului consistor papa va mai numi vre-o 2—3 cardinali italieni. Actualminte din sfântul colegiu fac parte 31 cardinali din străinătate și 34 din Italia.

Se poate afirma cu siguranță, că cu prilejul viitoare conclave nu se va alege un cap al bisericii din străinătate de papă, că toate acestea se crede, că papa se gândește serios să taie calea acestei eventualități prin sporirea elementului italian în colegiu.

*

Republica chineză. Azi se poate afirma că republica chineză e un fapt împlinit.

Republicanii au procedat atât de hotărît, încât se poate nădăjdi că republica nu va mai întâmpina nici o împotrivire dintr'o parte sau alta, iar puterile nu vor întârzia să recunoască noua formă de stat chinez.

Dr. Sun-Yat-Sen președintele republicii a trecut cu flota în revistă. Cele opt crucșătoare de pe râul Yang-ce au dat salve de onoare Jachtului prezidențial pe când sutele de mii de pe maluri aclamau republica.

Vasele de război engleze, americane și germane, ce manevrau prin apropiere, n'au răspuns salvelor de onoare date Jachtului prezidențial.

Intr'o telegramă, ce adresează ministrul de externe al republicii Yang-Chung-Hui puterilor, face cunoscut acestora alegerea de președinte a lui Sun-Yat-Sen de congresul național al celor 17 ținuturi, precum și întregul cabinet ministerial republican, guvernatorii provinciilor, etc.

Asigură apoi pe puteri că guvernul a făcut să domnească ordinea în toate ținuturile.

Speră că i-se vor recunoaște toate acele drepturi și privilegii ce puterile își conced între ele.

Soarta dinastiei e hătărîtă definitiv. Peste trei zile întreaga familie împărătească împreună cu copilul-impărat va părăsi Pekingul pentru a merge la Jehol. Conducătorii revoluției au promis că vor cruța viața împărătesei-văduve și a întregii familii imperiale dacă se vor împăca cu soarta ce li-s'a hotărît.

Se va institui un guvern provizoriu sub prezidenția lui Juansikkai, până când va lua conducerea definitivă guvernul republican.

*

Ieri dimineață, pe când Juansikkai se întorcea dela palat unde avuse o audiență i-s'a aruncat o bombă în față, Juansikkai a scăpat neatinș. Doi ofițeri de poliție și doi soldați însă au fost uciși, iar doi ofițeri au fost răniți.

„*Lokalanzeiger*” anunță că Japonia în înțelesul tratatului dela Simonoseki și în înțelegere cu Anglia și Rusia se pregătește ocuparea ținutului Kwantung și a litoralului maritim al ținutului Mukden.

Cu aceasta Rusia ar voi să împăce pe japonezi în vederea planului ei de a ocupa Mongolia.

Expediția revoluționarilor a debarcat în Shanghai și a ocupat apoi Tönycin.

*

Sfârșitul crizei ministeriale. Regele neprimind demisia primului-ministru Canalejas și asigurându-i încredere, guvernul și-a revocat demisia. Însă evenimentele din Spania dovedesc, că nici încrederea de care a fost asigurat guvernul actual de către regele, nu-l va putea ține multă vreme la putere. Guvernul va trebui acum să-și ducă la îndeplinire politica marocană, deoarece nu se găsește cărbat politic, care să se angajeze să primească condițiunile umiltoare, cari atât de mult întârzie terminarea tratatelor franco-spaniole. Dar imediat după terminarea acestui acord, mânia opiniei publice va mătura de pe teren pe Canalejas.

*

Agitația iredentistă în Danemarca. Dela războiul austro-prusian cu Danemarca această țară atât de pașnică și-a pierdut provincia Schleswig, în această țară domnește un puternic resentiment împotriva Germaniei.

Danezii din Schleswig uniți prin forță cu Prusia fac tot posibilul spre a-și conserva limba, întemeind societăți în care-și cultivă graiul și literatura națională.

Acum de câteva zile pașnica Danemarcă este pradă a unei vii agitații.

Pricina este decorarea cu ordinul Danebrug a unuia Marcus Rubin care acum câtva timp scrisese în gazete Preussische Jahrbucher, că ar fi o curată nebunie de a mai nutri speranța unei retrocedări a nordului Schleswig-ului răpit de Prusia.

Puțin după aceasta ministrul de externe al Danemarcei a declarat la o ocazie că înadins a decorat pe Marcus Rubin pentru că este de aceeași părere, în privința provinciei pierdute.

Aceasta a provocat o mare nemulțumire în opinia publică, mai mulți deținători ai aceluiaș ordin și-au înapoiat decorațiile, iar colegii ministrului vinovat, au declarat că nu se unesc cu afirmările colegului lor.

Darul de Anul nou al „Pop. Român”

Prin lista de subscripție ce am deschis, nizuim să împărțim, câteva abonamente gratuite la „*Poporul Român*” organul poporal al partidului național român, prin regiunile amenințate de întuneric și maghiarizare: Maramureșul, Bihorul, Sătmărușul, Săcuimea ș. a.

Facem apel tuturor inimilor generoase românești din aceste hotare și de ori unde ar ajunge glasul nostru să îplinească aceea ce pot din nădejile noastre. Li îndemnăm la una din faptele cele mai frumoase și mai mântuitoare. În acest pământ și în asemenea împrejurări 4 coroane vor putea aduce roade neprețuite.

Vom împărți aceste abonamente în primul rând în satele, unde nu intră nici o gazetă pentru popor și la știutori de carte absolut săraci — și o vom face la cererea a cel puțin doi intelectuali ai satului — de preferință preotul și învățătorul.

Nu ne îndoim, că se vor găsi în sânul întregului neam românesc inimi generoase, cari să răspundă la chemarea noastră.

Costul unui abonament pe un an la „*Poporul Român*” este de 4 coroane.

Orice sumă rugăm a se trimite pe adresa Administr. ziarului „*Românul*”, Arad str. Zrinyi nr. 1/a, — cu mențiunea „*pentru darul de Anul nou al „Poporului Român*”.

Transport: 451 abonamente, 1867 cor.

Au mai dăruit următorii:

107. Fabriciu Manuilă protopresb. Lipova 1 abon. 4.— cor.
108. Anton Mocionyi de Foen, 13 abonamente 50.— cor.
109. Petru de Mocionyi 13 abon. 50.— cor.
110. Petru Ionașiu, Timișoara 2 abonamente 8.— cor.
111. Ioan Oltean, preot Felsőszöcs, 1 abonament 4.— cor.
112. Dr. Ioan Olteanu, avocat Lăpușul ung. 2 abon. 8.— cor.
113. Alexandru Crăciunescu, preot Chiner, 1 abon. 4.— cor.
114. I. Săbădeanu, comerciant Brașov, 5 abon. pe 1/2 an 10.— cor.
115. Dr. Zosif Chirtop, avocat Cămpeni, 5 abon. 20.— cor.
116. „*Chioreana*” Institut de Credit în Somcuta-mare, 25 abon. 100 cor.
117. D. dr. Sucian Georgevici, avocat Temes-Rékás, 5 abon. 20 cor.
118. Dr. Octavian Proștean, medic Verset, 4 abon. 1/2 an, 8.— cor.
119. Ioan Juga, proprietar, Marosbretteye 1 abon. 1/2 an, 2.— cor.
120. Pavel Fumor și soția Marta din Nerău, 2 abon. a 1 an, 8.— cor.
121. Nicolae Racotia, medic N. Selxk, 2 abon. a 1 an, 8.— cor.
122. George Trică, maior Caransebeș, 1 abon. a 1 an, 4.— cor.

Total: 524 abonamente, 2175 coroane.

Unde e pricina răului?

Mai bine de un an, de când ne pierdem forțele în o luptă stearpă. Și barem de ar fi numai stearpă, dar e luptă dezastruoasă, fratricidă. Nu vom putea sana răul, până ce nu-i vom cunoaște izvorul — izvorul vrăjbilor. Înțeleg aici vrăjbele cu tribuniștii de bunăcredință, nu cu cei ce folosesc bunăcredința unora spre scopurile lor, pescuind în turbure.

În un articol mai de pe urmă d. Goga declară: „Voi spune, că niciodată n'am făcut greșeala de a generaliza o acuză...”

Aici se cuprinde pricina tuturor relelor, căci această regulă n'a fost urmată nici chiar de d. Goga, oricât ne-ar spune-o, iar cei ce pescuiesc în turbure s'au folosit zilnic de aceste greșeli a celor de bunăcredință, dar fără cumpăt. Defecte, scăderi, în cea mai mare parte sociale decât politice, au fost generalizate, transpuse pe teren politic și aruncate în cărca comitetului național și a aderenților, ca păcate specifice. Ba, ce e mai revoltător, indivizi certati cu bunele moravuri țineau isonul și de sub aripile altora țineau să primească și ei lumea, împărțind la insulte în toate părțile. Și d. Goga nu numai că n'a avut nici un cuvânt de reprobare pentru acești primenitori nechemati, dar a comis însuși aceleași greșeli, iar mai pe urmă făcând bilanțul acestei dureroase hărte se identifică cu toate aceste păcate, ridicându-le la rangul de merite naționale.

În artă nu se prea întreabă de trecutul autorului, opera e totul, ea chiar purifică pe autor. Dar pentru reformatorii vieții sociale și politice a unui popor e chiar din contră. Trecutul și caracterul sunt totul, altcum efectul e anarhia, cum s'a dovedit și la noi.

D. Goga să-și fi primenit întâi dată propriile rânduri, să-și fi selecționat valorile și numai apoi să fi pornit să primească și pe alții, dacă voia să nu recolteze din capul locului furtună.

Crede oare d. Goga, că între tribuniști nu se găsesc acelea scăderi și defecte sociale și politice, pe cari le critică dsa? Crede că critica va avea rezultatul dorit, câtă vreme cei găsiți din „tabăra” Tribunei se cred sub aripile dsale la adăpost de orice critică, ba chiar aplaudază privind orice critică apărută în Tribuna ca îndreptată în contra comitetului național și a aderenților. Căci azi așa se prezentă toate.

A început în mic d. Tăslăuanu cu generalizarea acuzelor denegând orice drept de existență întregii clase a cărturarilor noștri („Două culturi”) și acum se continuă același lucru în mare prin d. Goga și soții cu deosebirea numai, că păcatele, cari pentru d. Tăslăuanu, erau a întregii clase a intelectualilor români fără excepțiune (decât a câtorva tineri de inimă), acum s'au pus în cărca unei corporațiuni politice: a comitetului național și aderenților lui.

Câtă vreme d. Goga nu luase o ținută așa de ostilă față de comitetul național, criticarea scăderilor noastre sociale, sau politice în formă literară ar fi putut avea rezultate binefăcătoare. Dar azi când aceasta se face de pe tribuna „primenitorilor” și în aplauzele acestora, cu ascuțitul în contra comitetului național, rezultatul e chiar otrăvitor. Scandalizează pe cei buni

și cinstiți, dar asupra celor grăbiți n'are nici un efect. Dimpotrivă: ei se află foarte bine fiind deoparte tratați la fel cu atâția oameni cinstiți, iar de altă parte trec și ei de „primenitori” și valori morale selecționate!

Ar fi de prisos să încercăm a dovedi dlui Goga, că n'a făcut alta decât a generalizat mereu acuzele. Cine nu vooște să vadă, va spune mereu că nu vede. Dar chiar dacă d. Goga n'ar fi generalizat, s'an îngrijit de asta alții. Ucenicii și cei ce pescuiau în turbure săriau la moment și în loc să-și vadă bârna din ochiul lor, ridicau degetul stigmatizator și punându-l pe fruntea comitetului strigau în gura mare: vezi „inbite cetitor” cine e comitetul național? Da, capul comitetului național le trebuia acestora, nu primenirea dlui Goga. Azi nici nu mai trebuie să pună degetul, căci toate acuzele se știu cui sună. Doar d. Goga a declarat, că „valorile sau selecționate”, azi nu's decât două tabere, în una s'a adunat aurul națiunii, iar în cealaltă gunoiul.

Ar putea d. Goga să afirme, că toți potrivnicii d-sale din aceste polemii nu sunt decât niște ticăloși, cari se tem de bine meritatul biciu al primenirii, al adevărului, sau niște proști, cari nu-l înțeleg? Nu cred, că ar fi în stare să palmuiască adevărul și dreptatea afirmând pe față așa ceva, deși indirect, ce înseamnă stăruința asta în răsvrătire?

Dacă pe d. Goga l-ar preocupa interesele neamului mai mult decât patimile proprii, atunci în loc de a risipi atâta frază și ironie și a-și bate joc de niște potrivnici, a căror sinceritate și durere pentru nevoile neamului nu o poate trage la îndoială, s'ar întreba, că oare, care să fie cauza acestor „erupțiuni”, (cum caută d. Goga să-și bată joc de A. C. Popovici), de ce atâția oameni cinstiți și cu mintea la loc iau apărarea comitetului, dacă el ar fi așa de păcătos, cum cred d-lor, de ce sunt indignați, ba chiar revoltați de aceasta primenire, în loc să o încurajeze? De ce? Să se răzgândească d. Goga și să mi-o explice. Crede d-sa că numai singur e infalibil și fără greșeli? A cui interese crede, că le promovează prin continuarea acestor lupte?

Iar până ce nu ni-o explică, până atunci *marele fapt, vrajba și lupta fratricidă, ca rezultat al luptei lor apasă ca o acuză zdrobitoare asupra întregii mișcări de premenire.*

Până aci mai putea fi vorba de iertare, dar când ei văd rezultatul și totuși continuă aceasta luptă degenerată, să ni-se ierte, că începem a ne pierde orice credință, chiar și în bunăcredința celorce au avut-o. Cu ceice pescuiesc în turbure suntem de mult în curat toți ceice avem ochi și nu suntem orbiți de patimi.

I. Corbu.

Scrisoare din Budapesta

— Zgârieri anonime. —

„Scrisoarea deschisă” ce-au adresat cei 90 de tineri universitari din Budapesta domnilor dr. Lucaciu și dr. Mihali a avut între altele urmare neșpus de fatală pentru fruntașii cu „brevetul în regulă” că a scos din rezervă trei tineri „stegari” ai curentului „primenitor”. Toți trei rezoluți, curajoși, atacă înverșunat pe cei de părere contrară, aruncă bănueli cu ridicata, jignesc fără nici un scrupul — și totuși preferă cu o rară modestie a se ascunde în umbra anonimului, în loc de a purta răspunderea bărbătește pe față. Mă întrebam ce poate să fie cauza că nu vor să se dea pe față. Marele nostru scriitor satiric m'a dumirit: „Exigențele ciale paralizază adesea francheta onestă; un individ nu le poate ușor înfrânge în orice moment; în fața lor devine laș; poate însă avea curaj să fie franc pe ascuns. E greu să arunci cu noroi în obrazul cuiva când îl întâlnești ziua 'namiaza mare față în față în lume; noaptea însă după stinsul luminilor, prin îmbulzeală poți să-l murdărești de la spate de sus până jos... Va bănuși aproape sigur cine l-a murdărit: atâta mai bine! te știe fără a-ți putea cere socoteală...”

Această explicație cu profund înțeles mi-a risipit nedumerirea, ce mă muncia, rămâne deci să desvălesc încă acele „rătăcirii” ale domnilor anonimi, cari nu le-am desvălit în corespondența trecută.

Domnul „Xeni” afirmase, că d. Clement Petrovan nu a putut iscăli scrisoarea, pentru că pe atunci era în Viena. Cu toată stima ce trebuie să o aibă omul față de un acuzator anonim, căruia „nu-i poți cere socoteală”, îl încunoștințez, că d. Clement Petrovan tocmai pe atunci s'a reîntors din Viena și a iscălit scrisoarea cu mâna sa proprie. Lista o păstrează d. Ioan Teicu, deci nu e nici o piedecă ca să se poată convinge „în persoană”. D. dr. Adam Iancu nu a iscălit, ci a adorat ulterior și de altfel dupăcum sunt informat, d-sa va răspunde separat celuiilalt anonim „Un student”, pentru că a binevoit a perverti faptele. Iar ce privește pe ceialalți „cari au fost iscăliți de alții” nu pot să dau rectificarea cuvenită, pentru că acuzatorul anonim nu-i numește.

„Un student” afirmă apoi, că 73 și nu 90 de inși au iscălit și aderat. Ei bine, îl încunoștințez și pe d-sa cu tot respectul, ce se cuvine unui bănuitor anonim, că între cei 90 de inși sunt socotiți și cei 15 teologi și studenți în filozofie, cari — fiind membrii unei instituțiuni (seminarului teologic rom.-catolic), al cărui regulament le interzice a lua parte la manifestații publice — au redactat separat o declarație, cu mult mai aspră, ca scrisoarea deschisă, care nu s'a publicat, dar a fost cetită de cei mai mulți colegi universitari și a fost trimisă separat la adresa indicată.

Iscăliturile nu eu le-am adunat, nici altul, ci mai mulți, căci au fost mai multe liste, împărțite între dnii Cornel Teicu, George Ștefănică, Ioan Teicu și Vasile Filipescu.

La celelalte bănueli nu pot răspunde, căci vitejii anonimi au acuzat că e de ajuns dacă le fixează „în termeni generali” fără să le precizeze.

Aș mai avea să reflectez la ofensele și zeflemelele vitejilor anonimi, cu cari au onorat pe cei 90 de universitari.

Ingrată sarcină!

Un englez — care azista la un spectacol — într-o mare învălmășeală de oameni fu bruscat de un domn, căruia i-a cauzat o mică neplăcere. Domnul indignat îl înzultă: „Ești un imperitent!”

Englezul îl privi drept în față și apoi răspunse cu sânge rece: Mai zi domnule că sunt un nemernic și fă-mi loc să trec înainte.”

Față cu vitejii anonimi cari au binevoit a afirma, că „ne-am făcut de răș” ce alta de făcut, decât să-i rugăm să fie atât de gentili și mai zică-ne că „ne-am făcut de ocară” și apoi să facă bine să ne dea voie să trecem înainte.

Correspondent.

Dr. Brutus Macaveiu

medic univ. specialist în morburile
femeștii ord. 9—11, d. n. 3—5.

Timișoara, Koskuth-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11—66.

Serbările „României June“

Sâmbătă seara.

Sâmbătă seara au început serbările organizate cu prilejul jubileului de 40 de ani al „României June“.

Serbările s'au inaugurat cu o serată de cunoștință în sala Riedhof.

Numărul celor sosiți la serbări era atât de mare încât au trebuit să ocupe și alte odăi lăturalnice.

Au asistat din Viena dr. Ciurcu, general Lupu, dr. Lazăr Popovici, dr. Sturdza, inginer Teofil Popovici, dr. Cuparencu, și d-nul și doamna Gramatovici.

Din Ungaria au venit d-nii deputați Mihali, Vaida și Pop, cari au fost primiți cu ovații furtunoase, apoi, directorul nostru d. Goldiș și d-nii Brediceanu, Morariu, Meșter, Nemet, Grosșan și Albu, unii dintre dâșii cu familiile.

Din Bucovina a asistat deputatul Onciul.

Din România au venit: rectorul universității din Iași d. Bogdan.

La serată au mai participat și doi oaspeți iluștri anume d. Mayer Lübke și Urban Jarnik, primul director al seminarului de limbe române la Viena celalalt la Praga.

Au fost apoi reprezentate societățile studențești „Petru Maior“ din Budapesta, „Junimea“ și „Dacia“ din Cernăuți, „Carmen Sylva“ din Graz și „Concordia“ din Viena.

Discursurile.

Studentul Voiuțchi, președintele „României June“ și studentul Marmeliuc, au ținut discursuri de bună-venire.

Profesorul Jarnik, vorbind într-o curată limbă românească, își arată dragostea sa pentru limba românească și povestește împrejurările în cari a ajuns s'o cunoască, și s'o studieze.

Oratorul a fost aplaudat cu mult entuziasm.

Dna Smara a ținut un discurs entuziast arătând bucuria românilor de pretutindeni cari pot să se întâlnească și să se salute în numele aceluiași ideal: nu numai o „Românie jună“ ci și una mare.

D: Baila a declamat poezia dnei Smara „La revedere.“

Miezul nopții a fost salutat prin cântecul „Pe-al nostru steag e scris unire“ și discursul dlui Hozanu și acela al preotului Ciobanu.

Petrecerea cu totul cordială a durat până târziu.

Tedeumul dela capela română.

Duminecă dimineața s'a oficiat un „Te-deum“ la capela română, unde s'a celebrat și un requiem pentru sufletul membrilor Junimei, morți în decursul celor 40 de ani de existență, pomenindu-li-se numele cu respect și pietate.

S'a distins cu acest prilej corul capelei și în special quartetul Mărcuș, Crusău, Ionel Rădulescu și Popescu.

Ședința din sala senatului.

După serviciul divin a avut loc o ședință în sala senatului.

Sunt prezenți, afară de acei cari au luat parte aseară la serata de cunoștință, ministrul României la Viena, d. Mavrocordat, secretarul de legăție d. Carp, viceprimarul Porzer, rectorul universității Redlich și profesorii Ludwig și Swoboda.

Studentul Voiuțchi, președintele „României June“ face istoricul societății și propune apoi președinția de onoare dlui dr. Ciurcu, membru fondator care a făcut parte din primul comitet al societății.

Propunerea e primită cu aplauze furtunoase.

D. Ciurcu multumește emoționat și complectează istoricul societății, terminând cu cuvintele „Fiți uniți, fiți cinstiți, fiți vrednici“.

Rectorul universității din Iași d. Bogdan aduce omagii împăratului Franz Iosef și regelui Carol protectorii culturii.

Ține apoi o conferință intitulată „Medicina poporului“.

Profesorul Iarnik a ținut o conferință despre „Evoluția limbii române și importanța ei“, pe care a terminat-o îndemnând să se păstreze virginitatea limbii întrebându-se expresii populare.

Profesorul Meyer Luebke a ținut o conferință vorbind despre „Naționalismul ca ideal“.

S'au ținut apoi discursuri ocazionale de către delegații societăților.

Studentul Eugen Bianu vorberște în numele tinerimei din Cluj făcând aluzie la durerile de acasă.

Au fost reprezentați și ministerul instrucțiunii austriac precum și societatea romanștilor din Viena, al cărei reprezentant a ținut un discurs ocazional.

*

Astăzi seară va avea loc un bal în salonul Stadt-parcului, la care multe doamne vor apare în costum național.

*

Trebuie remarcat că a fost un entuziasm indescriptibil și deplină cordialitate, în tot cursul acestor serbări.

Mâne după amiază va avea loc un banchet iar mâne seară serata de despărțire.

Scrisoare din Cernăuți

Un nou ziar. — Doi morți vii.

Era firesc, să ne trezim de sf. sărbători cu niște lucruri noi. Mai ales acum iarna, când se adună câțiva tovarăși de idei la o măsuță singuratecă de cafea și pun câte verzi-uscate la cale, se întâmplă multe evenimente.

Din București ne sosesc adeseori reviste literare, în jurul cărora se grupează câțiva literați, pe cari i-a unit entuziasmul unei clipe înălțătoare. Istetimea și îndrăzneala lor e înăbușită după apariția celor dintâi numere de greutate materiale...

Suntem deprinși cu astfel de surprize, cari fac mult zgomot în jurul lor la început și amuțesc fără vreme. De aceea nu m'a nimit deloc faptul, când am primit de Crăciun primul număr din „Viața Nouă“, organ național politic, care apare la Cernăuți.

Cine n'a avut în mână acest ziar săptămânal va crede că-i un nou organ de publicitate în orice privință. În realitate însă corăspunde în fond și idei ziarelor naționale, cari au batjocurit, defaimat și au murit apoi singure.

Nu pot prevesti viața lungă acestui ziar, care pe prima pagină, unde se cuvenia să citim cu litere măscate noul program de muncă susținută de bărbați grupați în jurul „Viații Nouă“, are numai invective la adresa partidului democrat.

Nu voi încerca la locul acesta de a apăra partidul democrat din Bucovina, care are scăderile sale. Dar voi să relev punctul de vedere al mai multor români de bine, doritori de pace și muncă cinstită din această țară.

Avem lipsă de un ziar bine și independent redactat, care să informeze publicul cititor despre starea lucrurilor dela noi și din țările locuite de români.

Ziarul să fie citit de toți cu aceeași iubire și dragoste, nu numai de un cerc restrâns de aderenți, cărora le fac atât de bine frazele îngâmfate și injurăturile triviale.

„Viața Nouă“ nu pășeste c'un program, care ar putea satisface pe deplin întreagă opinia publică. Până acum atâtă. Vom reveni, dacă ziarul acesta și-ar schimba direcția.

„Cine a îndrăgit străinii
Mânca-iar inima câinii“...

a scris și simțit Eminescu. Vor fi mulți români (și trebuie să adaug în orice caz naționaliști intransigenți) cari deși cunosc poeziile genialului poet se sărută în bot cu străinii.

Au și acei străini ceva misterios și atrăgător

pentru oameni pierduți și trecuți de-abinelea în tabăra internațională.

Ce să-și mai bată și dâșii mult capul cu problemele și durerile neamului! Nu vor fi doară toți politicieni sau oameni cu interes pentru mișcările noastre naționale!

Dâșii au visuri mai mari; să trăiască cu toții frățește, căci e și în folosul lor propriu. Ce face și zice națiunea li-i indiferent.

E un simpton foarte curios, cum de se întâmplă de un timp încoace atâtea năsdăvănii în Suceava. A deplasat într'adevăr mult dela însemnătatea sa politică și culturală vechea capitală a voevozilor moldoveni.

Mi-a ajuns în mână un cotidian local (se înțelege iudeo-german), în care am aflat la notițele mărunte, că renumitul quartet din Suceava a excelat în preseara anului nou german. Și, mă rog, știți, cine sunt în celebrul quartet? Doi români și străini. În privința asta s'a mai scris odată. Când și unde anume, nu știu.

Dar numele d-lor Ierimievici și Sorocean e cunoscut, acelorlalți doi străini nu imoartă. Nici nu m'a surprins mult această întîm are, această isbândă a quartetului tătăreț, care Morții gazetelor jidovești. Astfel de oameni poartă masca obișnuinții. Poate n'aș fi scris nimica în privința asta, dar nu mă simt împăcat cu conștiința mea, ca unele fapte, unele purtări meschine să nu fie taxate după merit. Mult n'am scoposit prin aceasta. Respectivii domni vor ceti poate aceste rânduri și par'că-i aud zicând cu un aer grav și nepăsător: „Zică lumea, ce a vrea. Noi știm ale noastre“. Aveți dreptate, adaug eu. Nume bun și cinstit n'ați avut și nici nu veți avea. Nu pierdeți deci nimica. La revedere și de altădată!

Coresp.

O lămurire

În urma articolului „Să ne lămurim“ publicat în „Tribuna“ și subscris de d. Iulian Pagubă, în care se leagă de mine ca scaiul de oaie, mă văd îndemnat a spune următoarele:

După ce d-lui Pagubă în articolul „Să ne lămurim“ îi pare rău ce a scris în articolul „Să ne deschidem ochii“ (ambii articoli publicați în Tribuna), ceea ce se poate constata din șirurile articolului, unde zice textual: „Am scris pe scurt și fugitiv, ce regret foarte mult“.

Dupăce tot în articolul „Să ne lămurim“ cu totul altă explicație dă articolului „Să ne deschidem ochii“, căci colo zice, că dascălii trebuie încă să cetească și să muncească, că apoi astfel pregătiți să poată mai târziu intra în alegeri, ceea ce înseamnă, că învățătorimea de azi nu e capabilă de a avea un rol în corporațiunile bisericesti școlare; iar aici, bătând în retragere, spune, că învățătorimea la alegerile congrsuale a voit să-și trimită reprezentanți numai în urma intereselor cutărui partid politic, și

Dupăce d. Pagubă în articolul „Să ne lămurim“, vorbind despre colegul Versigan, fiind d-sa învățător în graniță, că nu știe în care colț a țării se află, ceea ce întreagă Ungaria știe, unde fungează învățători de ai noștri pe graniță:

Declar, că scrierile d-lui Pagubă nu le iau de serioase și că toate calificativele, ce le atribuie altora sunt title proprii, de cari ar dori să se scape.

Sapientis satis

Nădab, 15 Ianuarie 1912.

Dimitrie Boarin.
Învățător.

— Ziarul „Românul“ se află de vânzare în București la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, — Calea Grivița.

In interesul propriu recomand onor. public să privească expoziția aranjată cu gust, corespunzătoare de crăcin din cele mai moderne obiecte pentru ornamente și de folos, în depozit foarte mare. **Mare depozit în rame pentru fotografii, pe cari le pregătesc cu preț ieftin.**

FISCHER MÓR comerciant de lămpi de porcelan și obiecte pentru ornament.

A r a d, Piața Andrásy Nr. 20.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 568.

Litere — Arte — Științe

După 30 de ani

Gitta

de Cornelia Langa

Iși închiriasse o locuință frumoasă în apropierea pădurii...

Căsuța era zidită pe un sghiab de piatră roșietică... și brațele de tamarisse și zote crimson o acopereau de nu se vedea făr' doi ochi de fereastră, lângă cari era acățat un aviariu cu un papagal galben, ce striga mereu un nume: Aman... Aman!

Venise dela orient... Nime nu știa din ce oraș sau stat din Germania. Vorbea de tot stricat românește, deabia puteam să înțeleg cam ce ar voi să-mi spună. Ne da ore de pian și din bănișorii ce-i plăteam noi pentru lecții, și din străinătate primea dela o rudenie un apanaj de 100 cor., din cari trăia, aprovizionându-se cu lemne și galițe și zarzavaturi, ce ea și-le aducea din piață.

Nu doria societatea nimănui și timpul cel mai mult și-l petrecea plivind straturile de flori... dintre cari îngrija cu multă afecțiune varietățile exotice... și desmierdând capul papagalului din colivie...

Avea aproape 50 de ani. Înaltă și slabă, umbla după moda veche nemțească, și nu se sfa să spuie rupând cuvintele...

La mine sta foarte bine este hainele — când fost ele noi...

Și poate că înainte cu 30 de ani vor fi avut alt aspect, acum însă te puteai oglinda bine în lustrina lor alburie...

Vremea și hainelor le distrusese frumusețea... Și cum o priviam așa în hainele acelea lustruite și vechi și-i vedeam șuvițele de păr argintiu, ce se amalgama cu culoarea lor, mă prindea așa un fel de milă... gândindu-mă la nestatornicia lumii!

Și ea de mult... de mult... o fi fost plină de nădejdi... și ea poate înainte cu 30 de ani va fi rămas o clipă fascinată, prișind în oglinda ei de toaletă o față îmbujorată și brațe pline și voluptoase... niște bucle bogate aurii jucându-se rebele pe umeri rotunzi... goi... și albi ca de spumă... și ochii au trebuit să fie două flăcări de învăpăiată iubire... pe cari vremea i-a redus la doi cărbuni stinși și reci...

Eu îi eram favorita ei... Pe mine prăda desmierdări așa în treacăt, când îmi netezea singuraticile fire de păr, ce-mi rătăceau pe frunte...

Și spunea ea zâmbind: „Impiedecă gându... și nu știi cât să ții pedalu.”

După ora de pian care o ținea cu o seriozitate severă — cum zic, dupăce făceau lecțiile — începeam a conversa.

Nu vă cugetați că aveam să întindem la politică nici chestii literare, nici locale, ci tema noastră era vecinic uniformă.

Cum să dăm de leac supărări ce cuprinsese pe Matyi (Așa îl chema pe papagal). De vre-o săptămână era foarte trist. Iși pleca capul pe umărul ei și sta clipe de arândul așa nemișcat, și parecă de supărare își uitase să mai strige Aman... Aman...

D-șoara Gitta zicea că de sigur e stricat stomacul că mănecase prea multă prăjitură într'o seară sau că prevestește... moartea ei...

Și ea plângea încet când îmi vorbea de moarte. Eu țineam una că la Matyi îi urât și trebuie să-i procurăm un tovarăș.

Mă dusei la un vânzător de paseri, și am cumpărat pentru Matyi o femeie.

De atunci — nu mai aveam ce să mai vorbim fără cum a introdus Matyi femeia în arta de a bate mâța cu aripele... și a striga la fiecare deschidere de ușă...

Aman! Aman! Aman!

Odată apoi am întrebat-o dacă are frați și surori și ea a rămas cu ochii în ochii mei... parecă surprinsă de întrebarea asta neașteptată... și ochii i-se înecase de lacrimi și sta așa într'o atitudine tristă și fixa lung un analogion pe care era o carte legată în pereți negri și la un colț pictat un buchet de roze sălbatice.

Nu! nu am — o... o...

Eu o torturam mai departe cu întrebările

mele banale — la cari ea nu avea răspuns. Freileain Gitta da unde te-ai născut în Germania, și ea ofta mereu și exprima cu'n accent sfâșietor:

Departes... departes...

Era o zi caldă de maiu. Mă dusei mai de vreme la ora de pian — ca după amezăzi să pot merge într'o excursiune... în pădure... și când am intrat în curte... un cântec sălbatic îmi izbise auzul. O ce de ură cuprindeau glasurile acele pline de revoltă... strigătul clapelor... ca de o alarmă înfricoșată...

Am ascultat la ușă... d-șoara nemțoaică — bătea cu toată puterea ei fizică în clape și scotea niște strigăte de negrăită ură — și mânie — din instrumentul acela neînsufletit și peste cântecul ei sălbatic auziam un răs idiot... un răs disgustător...

Imi astupasem urechile cu palma...

Și apoi încetul... cu încetul să rărise din chaosul de trile certărețe... și le luase locul niște acorduri pline de melancolie... Un cântec de lebedă murindă...

Și simțeam cum sufletul mi-se umple de o durere neînțeleasă... cum ochii mi-se umple de lacrimi...

Cea mai desăvârșită compoziție a lui Chopin s'ar fi pierdut ca o rătăcitoare scânteie... de artă, pe lângă cântecul compus de un suflet zdrobit... și plin de amărăciune...

Se stinse și ultimele accente sfâșietoare... și atunci am intrat în odaie... și ea sta la pian cu capul răzimat de spatele scaunului — cu ochii închiși, cu degetele resfirate pe clape... iar papagalul de pe umăr o ciupea de ochi și de buze strigând: Aman, Aman...

Am salutat-o și ea nu și-a deschis ochii, și i-am vorbit și ea sta nemișcată. Am mers la ea și am prins-o de mână, dar reci și înțepenite erau degetele ei lungi și subțiri... Era amețită. Într'un târziu își deschise ochii tulburi spre mine, ca la ceva crud ce o trezise dintr'un vis plăcut. Sta nemișcată — așa momente de-arândul — apoi să ridicase greoi și în afazia ei gesticula înaintea mea cu furie... și se adresa nemțește către mine privindu-mă cu ură.

Aman-Aman ich werde dich umbringen weil du mich nicht mehr liebst...

Și apoi părerea că-i pare rău de atâta cruzime... și începea pe un glas ascuțit sinistru — să se tânguiască.

Oh Gott ich habe ihn umgebracht weil ich ihn wi eine näkrin liebte. Und ich wolte ihn lieber für mich todt wissen, als dass ich ihn für eine andere am leben bleibe...

Și în momentele acelea... ochii ei atinși erau plini de vitalitate... — de patimi infernale de drag.

Cum a putut privi ochii aceștia la ființa iubită înainte cu 30 de ani?!

Când și-a venit în fire m'a întrebat sfios dacă am venit de mult... I-am spus că de un ceas am veghiat lângă ea...

Am stat mult timp tăcute privind în pământ...

Mă simțeam așa de vinovată... că fără să vreau... am aflat în secret... o crimă poate...

Acum începeam să văd în trecutul ei plin de enigme.

Ea plângea încet afundându-și capul într'o perniță de divan... Și eu am mai îndrăznit să o întreb...

D-șoara Gitta de ce plângi?! Ei lasă! — De ce plângi?! Și ea și-a sbicit fața cu batista și luându-mă de mână mă duse înaintea analogionului. Cum îi simțeam mâna tremurând în mâna mea...

Ai vrut să ști ce nu a știut nime încă. Iată aici e întreg romanul meu.

Să nu-ți dea Dumnezeu în suflet așa o iubire!!!

Am fost unica fiică... din o familie înaltă... Împăratul îmi destinase un om mare... cu poziție strălucitoare... ca să mă ia de soție... dar inima mea bătuse deja pentru acesta...

Deschise cartea cu păreți negri — și înaintea mea aveam o figură impozantă de Achilles — cu privirea îndrăsnitului ce vrea să cucerească o lume...

Cu privirea vulturului — cu zâmbetul unui amoraș șglobiu... Cu o mână strânsă pe spadă... cu una ținând un buchet de roze selbatice... Și lângă el o altă fotografie... doi ochi de foc... niște bucle bogate de aur învălind ca într'o manta un trup gingaș și suleget de copilă cam de 18 ani și dupăce am privit mult... mult aceste două fotografii... d-șoara Gitta îmi zise cu glasul sugrumat soptitor...

Așa a fost el frumos ca un zeu — și nestatornic...

Cu uitarea a voit să-mi răsplătească iubirea mea neună.

Mă amăgise — îmi distruse toată liniștea vieții mele și în urmă voia să mă lase pentru grofoaia Helena de B...

Eu nu puteam să renunț la dragostea mea dintâi — și știam că el se va întoarce la mine din nou... dar atunci nu-l va mai îmbrățișa două brațe calde și doritoare, ci un pumnal ce îl voiui isbi în piept...

Așa a fost.

S'a dus și s'a reintors la mine.

Îl iubeam încă tot așa de cu patimă ca înainte... dar când și-a ridicat mâinile să imploare ertare... eu i-am isbit pumnalul în inimă și un picur de sânge mă stropise în față...

Îl iubeam neună, și când l-am văzut svârcolindu-se într'o baltă de sânge m'am aplecat spre el și mi-am apăsât buzele pe rană și gura mi-se umpluse de sânge...

Teribile amintiri!... Până aici a fost. El a murit de mult... iar eu mor în toată clipa... când îmi aduc aminte de el și de trecut...

Și acum după 30 de ani — îl iubesc tot așa de mult — și acum după 30 de ani... îmi simțesc gura plină de sângele lui cald...

Acesta e romanul meu — care a fost închis în sicriul inimei mele netericite — și care din întâmplare a trebuit să fie desgropat pentru întâia oară... ca să pătrundă un ochiu străin și să citească pasage îngrozitoare din el...

Mă cunoști acum. O criminalistă...

Dar te rog ca pe copilul meu — să nu tra-dezi, romanul acesta înaintea morții mele.

I-am promis solemn...

Și acum dupăce s'a dus și a scăpat de aduceri aminte, dupăce a părăsit locuința aceea romantică zidită în marginea pădurii — încavartându-se în strămtorea unui cociug dător de odihnă, sunt deslegată de jurământul făcut...

De multeori o văd înaintea ochilor mei sufletești în hainele acele lustruite din moda veche nemțească, cu ochii spalăciți — și stinși cu șuvițele de păr argintate, acoperind par'că înadins un gât subțirel și slab... cu degetele resfirate pe clape... și gura gata să exprime...

Să nu-ți dea Dumnezeu în suflet așa o iubire!!!

Chestia asasinării fostului deputat Achim

Cititorii noștri cunosc amănuntele asasinării lui *Andrei L. Achim*, a fostului deputat dela Bichișciaba, de către frații Zsilinszky, pe cari curtea cu jurați din Giula îi achitase, pe motiv că aceștia au împușcat pe Achim uzând de dreptul lor de *legitimă apărare*. Curtea de casație din Budapesta a nimicit însă întreagă procedura și a ordonat o nouă desbatere a acestui proces senzațional în fața curții cu jurați din Budapesta.

Ziua I. a desbaterii.

Ziua întâi a desbaterii a adus încă la începutul desbaterii o nouă senzație, și anume, procurorul a modificat cauza procurorului din Giula, care, se știe, îi acuzase pe frații Zsilinszky de omor, — cerând acum pedepsirea acuzaților pe motiv de vătămre gravă corporală. Intorsătura aceasta pentru acuzați e de o parte favorabilă iar de altă parte nefavorabilă. E favorabilă, pentru că exclude dela început pedepsirea gravă pentru omor, și e nefavorabilă pentru că la întrebarea aceasta nu credem că jurații vor răspunde cu *nu* și astfel se poate afirma aproape cu siguranță, că acuzații vor fi osândiți.

Însă la sfârșitul desbaterii din ziua primă s'a

Întâmpiat o senzație foarte mare. Jandarmii din Bichișciaba au declarat, că cu prilejul interogatorului judecătorului de ocol *Jankovics* stetea la spatele judecătorului de instrucție și prin semne arăta acuzațiilor, cum să răspundă.

Declarațiile jandarmilor, confirmate cu jurământul lor, au produs adevărată consternație.

Ziua a II-a.

Ziua a doua a debaterii a trecut cu ascultarea martorilor. Au trecut opt luni dela asasinarea lui Achim, dar cu toate acestea martorii au făcut de astădată mărturisiri senzaționale. Desvălirea senzațională de ieri a jandarmilor și modificare acuzei de către procurorul *Selley* sunt foarte mult comentate.

Ieri s'a terminat ascultarea martorilor și deja și medicii experți și-au prezentat opiniunile. A produs mare senzație opiniunea profesorului *Ajtai*, că rănirea asasinului *Zsilinszky Endro* n'a provenit din lovitură de baston. În felul acesta s'a dovedit netemeinicia afirmării, că Achim s'ar fi apărat cu bastonul în contra agresorilor lui.

Mâine, joi, se va ști pe partea căruia este dreptatea. Verdictul se va aduce probabil mâine după amiază.

*

Un colaborator a lui „Világ” a avut o convorbire cu un înalt funcționar al ministerului de justiție, care i-a făcut următoarele declarațiuni referitoare la chestia procesului fraților *Zsilinszky*:
— În ministerul de justiție modificarea acuzei de către procurorul *Selley* a produs o colosală senzație.

Procurorul nu a comunicat nimănui intențiunea d-sale, ci cel mult el a putut avea o înțelegere în privința aceasta cu prim-procurorul.

E curios, că procurorul imediat la începutul debaterilor și-a prezentat propunerea, care absolut nu aparținea competenței d-sale. Apărarea de bună seamă ar fi făcut întrebarea referitoare la vătămarea corporală.

Punctul de vedere al procurorului *Selley* e foarte senzațional, deoarece în cazul când pe banca acuzaților stau acuzați de alte clase, învinuiți de păcate mărunte, procurorul totdeauna lasă în grija juraților ca aceștia să decidă în chestia aceasta și niciând un dă prilej pentru aducerea unei sentințe mai moderată. Modificarea acuzei are și o parte bună, deoarece în felul acestor jurații mai ușor îi pot declara pe acuzați ca vinovați.

— Desvălirea jandarmilor nu-i atribui nici o importanță. Prima debateră a procesului a scos la suprafață atâtea abuzuri, încât „desvălirea” jandarmilor nu mai numără.

Invitare la abonament

În 1 ianuarie v. a. c. se împlineste anul dela apariția acestui ziar. Cititorii pot să-și facă acum iconă despre chipul, cum am înțeles noi rostul unui ziar politic românesc. Nu vom să fim înșine judecători.

„*Românul*” este organul de publicitate al comitetului național român. Nu reprezintă coterii, nici grupări, nici interese personale. „*Românul*” reprezintă exclusiv interesele partidului național român.

Era o imposibilitate, ca partidul național român să nu-și aibă organul său. Și ar fi un semn de mare slăbiciune a acestui partid, dacă ziarul, care este pus numai în serviciul cauzei naționale a neamului românesc, nu ar afla sprijin la aderenții partidului național.

Nu ne putem plânge de lipsa acestui sprijin. În decursul unui an numărul abo-

națiilor noștri atinge cifra de *trei mii*. Numărul acesta însă nu este suficient. Un ziar mare cum este „*Românul*” necesitează sacrificii materiale foarte mari.

Comitetul național a adus sacrificiile acestea în buna nădejde, că ele vor fi spre binele neamului nostru, care la rândul său va veni și dânsul întru sprijinirea tendințelor curate ale comitetului național român.

Redactarea ziarului s'a făcut cu cea mai mare îngrijire.

Voim să fim înțeleși de toți românii din Ungaria și Ardeal și pentru aceea grijim mai ales, ca limba acestui ziar să nu se depărteze prea mult de graiul poporului nostru. *Tinta noastră este, ca, afară de politică, „Românul” să ofere cititorilor săi distracție nobilă, învățatură în cele economice, luminare în afacerile sociale și informație despre ceeace se petrece în lume.*

Cu multă satisfacție sufletească putem constata, că în această grea muncă a noastră am aflat sprijinul multor bărbați și femei distinse din viața noastră publică.

Partea politică a ziarului nostru este condusă și scrisă de bărbați, ca: *d. A. D. Xenopol, dr. Iuliu Maniu, dr. Alexandru Vaida-Voevod, dr. Aurel Vlad, Ion Gorun, dr. Victor Bontescu, dr. Ștefan C. Pop, dr. Aurel C. Popovici, Vasile Goldiș, dr. Voicu Nițescu etc.*

Ziarul nostru ține coresp. stabilă în *Budapesta, Viena, București, Cernăuț, Iași, Roma, Londra, Berlin, Paris* și are corespondenți în toate centrele românești din patrie.

În partea literară cititorii noștri au putut întâlni numele fruntașilor scriitori români: *I. L. Caragiale, Gheorghe Coșbuc, Petru Dulju, Horia Petra-Petrescu, dr. I. Broșu, M. Beza, Al. Cazaban, Dim. Nanu, Maria Cioban Ecaterina Pităș, Aron Cotruș, Roza Covrig, Cornelia Langu, etc.*

Afară de foiletonul zilnic, am înființat o rubrică permanentă pentru *litere, științe și arte*, la care colaborează mai mulți distinși bărbați literați și de științe (*I. Corbu, V. Gîlu, dr. Al. Bogdan ș. a.*). Dăm apoi regulat și *nuvele mai mari și romane*, iar dela 1 ianuarie v. se va publica celebrul roman *Suflete moarte* de *Gogol*.

Am dat o îngrijire deosebită *părții economice*, care este condusă de bărbați specialiști. (*G. Todică, V. Madgearu, Const. Băilă și alții*).

La *Cronica feminină* colaborează dame de înaltă cultură literară („*Românca*”, „*O mamă*”, *Neli Cornea, Aurelia Pop etc.*).

Am deschis apoi în numărul nostru de duminică o rubrică permanentă de *șach*, care este asemenea condusă de specialiști.

Ne vom nizu, ca „*Românul*” să ajunge în o asemenea perfecțiune, ca să suplimentască ori-ce ziar străin și să se poată încuibă în toate casele românești prin însăși valoarea sa.

În scopul acesta cerem acum la începutul anului al doilea sprijinul publicului românesc și rugăm pe toți aderenții sinceri ai partidului național român să aboneze „*Românul*”.

Abonamentul este:

Pe un an	28.—	cor,
Pe ½ de an	14.—	”
Pe 3 luni	7.—	”
Pe 1 lună	2.40	cor.

Pentru România:

pe 1 an	40	franci
pe ½ an	20	”

Abonamentele, inseratele și toate scrisorile referitoare la administrarea ziarului se vor adresa Administrațiunii „*Românul*” — Arad (str. *Zrinyi nr. 1/a*), iară scrisorile referitoare la partea redacțională se vor trimite: *Redacției ziarului „Românul”* — Arad (str. *Zrinyi nr. 1/a*).

Rugăm pe toți aderenții partidului național român, să insiste, ca toate casele, restaurantele și cafenelele, cercetate de dânsii, să aboneze ziarul „*Românul*”.

Redacția și administrația ziarului „*Românul*”.

Războiul italo-turc

Lupte navale.

Roma. — Vasul de război „*Volturno*” a distrus două năi arabe cari mergeau spre *Assad*.

*

Massasua. — Cuirasatul „*Piemonte*” și yachtul „*Fauvette*” au sosit azi aci. Despre lupta dela *Confuda* n'au mai sosit alte știri noi. Însă s'au anunțat foarte multe episoade despre eroism matrozilor și despre manevrările bine chibzuite ale vaselor precum și despre efectul strălucit al tunurilor de vase. Afară de distrugerea forturilor dela *Lohaja* și *Sidi* acțiunea vaselor a avut rezultat admirabil și în bombardarea succasă a taberei turcești. Forturile dela *Confuda* au fost nimicite iar trupele turcești s'au refugiat lăsând mari cantități de munițiuni și arme.

Tropele italiene au luat pradă foarte multe: tunuri, mitralieze, drapele, arme, munițiuni și o nae.

Transportarea unor expulzați.

Neapol. — Vasul „*Nigger*” a sosit la *Smirna* având pe bord 150 de tripolitani, cari au fost expulzați din *Tripolis*. Între aceștia se află și directorul vămilor și cel al poștelor.

Recunoștința regelui italian.

Roma. — Regele a primit în audiență pe ministrul de marină aducând cuvinte de laudă acțiunii flotei în *Marea Roșie*. Tot odată a trimis mulțumiri comandanților vaselor „*Garibaldino*”, „*Piemonte*” și „*Artigliera*” pentru eroismul dovedit în lupta navală.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Ocaziune de procurat mobile!

Cu considerație la plusul de producție, dela fabricanții de mobile

Székely és Réti

din *Murășvașarheiu*, piața
: *Szécsenyi Nr. 47.* :

Mare asortiment în mobile pentru mirese.

Prețuri extraordinar de ieftine!

La cereri din provincie ne prezentăm în persoană, cu bogatele noastre colecții de mustre.

INFORMAȚIUNI

Arad, 17 ianuarie n. 1912

Prevenim explozia minei, plasate cu mult șiretlic în „Tribuna” din 17 l. c. sub titlul „Adresă greșită”. Sursa ni-e bine-cunoscută: o indică dealtfel și ținta, ce-o urmărește și felul cum intervertește și mistifică faptele. E vorba de mărirea lefurilor profesorilor dela seminarul și preparandia gr. or. română din Arad.

Faptul stă astfel: profesorii înaintaseră consistorului o petiție pentru urcarea lefurilor. Foarte just. Consistorul ținut la 15/28 decembrie 1911, din anumite motive nu putuse delibera încă definitiv în chestie. I-a dat amânare până la proxima ședință. Atât. Iar „Tribuna” ar vrea să făurească și de-acî cap de acuză contra d-lui Goldiș, punând în seama d-sale vina amânării.

Știm sursa, cunoaștem procedeul, ni-e clară ținta.

Deocamdată mântuim însă chestiunea cu o singură întrebare:

„Dar tu Danton — tu unde erai ascuns la 15/28 decembrie?”

„Cărturari și meseriași”. Sub acest titlu s'a publicat la loc de frunte în numărul său cel mai proaspăt al „Gazetei Transilvaniei” un judicios articol.

Pentru încurajarea meseriașilor și negustorilor noștri s'a folosit întotdeauna foarte multă vorbă prin grai ca și în scris. S'a văzut însă foarte rar fapta hotărâtoare. Foarte mulți cer sprijinirea meseriașilor și negustorilor noștri în lupta grea cu concurența străină; dar foarte puțini intră în atelierul ori în prăvălia mai săracă a celui de un sânge cu noi. Credem și noi că e timpul faptei care singură hotărăște în cumpăna luptei economice pe care trebuie s'o purtăm cu atâtea neamuri mai bine înarmate decât n.ă.

Ca Ieremia. Mult inteligenta „Tribună”, a cărei director a făcut cu stilul lui spiritual și ales delicia cititorilor noștri, cari au avut norocul să guste în reproducerea noastră câte un fragment din proza d-sale, zice în nr. 3 din 4 ianuarie, că a recunoscut pe autorul articolului „Scriitorii și politica”.

Ci-că, deși articolul nu e iscălit, ea a recunoscut totuș, că autorul este d. dr. V. Bontescu, care ar fi venit la Arad ca să ridice nivelul intelectual al ziarului nostru.

Un colaborator de cultura și de talentul d-lui dr. V. Bontescu, constituie întotdeauna o înălțare și o mândrie pentru foaia pe care o onorează cu colaborarea sa.

Aceasta mai bine ca oricare o știe „Tribuna”, care de mult timp nu are parte decât de boclucași, de intriganți și de debitanți de fraze late, printre colaboratorii săi.

Dar cu articolul său „Scriitorii și politica” deșteapta „Tribună” a nimerit-o ca Ieremia cu oiștea în gard, tocmai așa cum a nimerit-o și cu mica infamie relativă la numele d-lui Vlahuță.

Articolul nu e de d. dr. V. Bontescu.

Dar așteptăm nu intrigi și perfidii de acestea, în cari „Tribuna”, o știm, că e maiestră, ci o discuție serioasă. Un adevăr nu pierde și nu câștigă nimic, dacă e scris de unul sau de altul.

Un arhiduce la ministrul plenipotențiar italian. „Union” din Praga primește următoarea informație dela corespondentul său din Viena.

În Viena se vorbește, că arhiducele Leopold Salvator autorizat din partea M. Sale a monarhului a vizitat ieri pe prințul Averna ministrul plenipotențiar al Italiei la Viena, M. Sa a autorizat

pe arhiducele Salvator să comunice prințului Averna că M. Sa desaproabă goana ce s'a ivit în unele părți contra Italiei și că M. Sa ține neclintit la alianța cu Italia iar cercurile oficiale austriace nu au nici o legătură cu această goană anti-italiană. Arhiducele a petrecut o oră întreagă la ministrul plenipotențiar italian, care imediat a telegrafiat regelui Emanuel și guvernului italian aceste declarații neobișnuite ale M. Sale împăratului Francisc Iosif

România se înarmează contra Rusiei? Ziarul „Stamboul” publică după „La Presse associée” următoarea telegramă din București:

„În marile porturi de pe Dunăre se simt efectele războiului (italo-turc); marile falimente se țin lanț, iar nemulțumirea crește meru la Ruscuc, Brăila, Galați, unde afacerile stau pe loc.

„Pe de altă parte, prăpastia dintre Rusia și România se sapă tot mai adânc în urma sforțărilor făcute de Rusia ca să obțină trecerea Dardanelor; dacă flota rusă ar obține această libertate, elementul sclav balcanic ar câștiga o așa forță, că românii popor mic, ar fi înăbușiți.

„De oarece raporturile dintre România și Bulgaria sunt excesiv de cordiale pentru moment se pune întrebarea: contra cui se înarmează România, sporindu-și cu 30 milioane budgetul de război pe 1912, dacă nu contra Rusiei?”

„Se pune întrebarea mai cu seamă ce sens are crearea unei flote militare pe Prut, fluviu de frontieră ruso-română pe o lungime de 300 de kilometri și transformarea în port de război român a portului Constanța la Marea neagră, unde flota rusă a operat de curând, în nasul autorităților românești sondagii, cari sunt foarte comentate”.

Necrolog. Direcțiunea institutului de credit și economii „Coroana” din Bistrița aduce cu durere la cunoștință trecerea la cele eterne a oficialului ei credincios Gheorghe Micu, notar în penziune, întâmplată duminică în 14 ianuarie 1912 în etate de 64 ani. În mormântarea se va îndeplini marți în 16 ianuarie 1912 în cimitierul gr. cat. din Bistrița. Răposatul ca oficial a fost un model de fidelitate. — Bistrița, la 15 ian. 1912.

Odihnească în pace!

Scrisoarea celor 8 alegători ai d-lui Vaida. Ni-se trimite astăzi și nouă scrisoarea deschisă, adresată d-lui dr. Al. Vaida de câțiva alegători ai săi din cercul Arpașului.

Fiindcă ne închipuim, că d. Vaida își impune sarcina de a ceti zilnic „Tribuna”, de când fratele de poet și d. Bocu au chef să-l onoreze în coloanele ziarului demimondial — nu mai tipărim și noi scrisoarea.

Dispariția misterioasă a unui student. Face mare senzație în Viena dispariția studentului universitar Robert Lohner, în vârstă de 21 ani fiul cunoscutului milionar Lohner.

Tânărul căpătă luni o depeșă în care se aflau scrise numai următoarele cuvinte: „Terminul a expirat. Sfârșit. America”.

Tânărul Lohner plecă luni seara din casa părintească, spunând că se duce la operă, și de atunci nu s'a mai reîntors.

Se crede cu siguranță că el e victima unui duel american.

Dispărutul luase cu sine și revolverul său de ordonanță, pe care-l avea din timpul când își făcuse serviciul militar.

Părinții lui Lohner au adresat un apel către public rugând să fie înștiințați îndată ce va afla ceva despre el.

Cum își îmbracă unii nevestele? Mulți își vor aduce aminte de țiganul care mergea cu un copil în costumul lui Adam pe stradă, iar un român glumeț a întrebat pe copil: Cine te îmbracă măi cioroiule? da țiganul a răspuns cu fală: Eu românico, eu!

Tocmai în felul acesta a decurs zilele acestea un interesant proces de divorț la judecata din Cleveland, O. Aname soția lui J. W. Budd, din

2191 E. 68 str. Netti a câștigat păra de divorț contra bărbatului din pricina că el nu i-a procurat cele de lipsă și îmbrăcăminte.

Când a fost bărbatul întrebat la cort că de ce nu-și îmbracă nevasta, el a răspuns că da, o îmbracă, el i-a cumpărat de toate celea în timp de trei ani de viață casnică, și anume odată o cămașă cu 10 c. și odată altă cămașă cu 10 c. va să zică biata nevastă a fost îmbrăcată de soțul său în decurs de trei ani cu îmbrăcăminte de aproape 20 cenți.

Jidanii și-au făcut prima universitate. La Moscova în Rusia. Va fi probabil o *bursă* a științelor, unde se va cota „șiretlicul” și „mistificarea”. Ce ar fi dacă pe „neisprăviții” oțeliților i-am trimite acolo, să-și ia doctoratele?! Le-ar lua sigur „summa cum laude” și ar fi cel puțin — titrați.

Visul femeii mormone. La tribunalul din Nottingham, în Anglia, s'a prezentat în săptămâna trecută o frumoasă femeie tânără și a declarat, că ea imediat voiește să se divorțeze de cătră soțul ei, pe motiv, că a visat despre el lucruri foarte josnice și compromițătoare.

Judecătorul a chemat în fața legii și pe bărbatul femeii, care uimit asculta acuza ce-i aducea iubita lui nevastă. El jură, că nimic nu-i adevărat din întreaga poveste.

Pe încetul femeia mărturisă, că a ajuns în mâinile misionarilor mormoni, cari au sfătuit-o să-și părăsească bărbatul și să plece la Salt Lake City. toate încercările judecătorului n'au putut-o abate dela planul ei, ea spunea continuu: „Cu ajutorul celui atotputernic totuș, voi ajunge între mormonii mei.” Bărbatul a supus pe nevastăa unui tratament hipnotic.

Apel! Voind a ne edifica biserică nouă, de oarece cea veche fiind prea mică și aproape de ruină, nu mai corăspunde scopului înalt. Neavând însă destule mijloace materiale, intențiunea noastră nobilă va trebui să rămână, de cumva inimile nobile nu vor veni în ajutorul nostru cu obolul lor.

Eram hotărâți a ne edifica o biserică nouă încă în anul 1907, spre care scop și aveam mijloacele de lipsă, dar durere, în anul 1906, prin un foc, au fost distruse casele și superedificatele economice, aproape ale tuturor românilor și pe lângă aceea, casele și superedificatele parohiale și cantonale, cu a căror reedificare ne-am sspat întreg capitalul destinat pentru edificarea bisericii.

Deci subscriși în numele bisericii gr. cat. die Jidveiu—Zsidve, trimitem rugămintea ferbinte cătră tot sufletul generos, să contribuie cu obolul său spre acest scop sfânt, inducându-se în lista prezentă toate contribuiriile mărinimoase și împreună cu suma colectată s'ă se trimită la adresa: Oficiul parohial gr. cat. din Zsidve som. Kiskuküllö. Numele dăruitorilor și a darurilor făcute vor fi publicate în ziare și anume cele făcute în comune sub numele preotului și a aceloră, al băncilor și singuraticilor sub numele lor și tot odată vor fi și induse în cartea de aur a bisericii noastre.

Fiind colecta cu concesiune ministerială, On. preoți pot încredința colecta la doi oameni, cari se adune din comună spre scopul acesta. La caz nefavorabil, ne rugăm ca nesmintit să ni-se trimită apelul gol, ca să putem da seamă autorităților civile despre rezultatul colectei. Cu încrederea în Dumnezeu și în bunătatea inimilor onoraților frați creștini rămânem. Zsidve-Jidveiu, 31 Dec. 1911. Victor Barna, adm. parohial. Mihailă Miclăușiu, prim curator.

Prețuri pipărate. De ce să folosește cuvântul pipărat, în înțelesul de scump? Iată o chestie, a cărei deslegare înzădar am încerca-o la filologi. Unii vor gândi la gustul aspru al piperului, de unde în înțeles figurat și prețul mare ar avea un gust cam pipărat — pentru pungă. La urmă însă de ce nu s'ar putea zice, tot așa preț sărat, s'au papricat?

Deslegarea chestiunii o găsim însă în istoria comerțului. Prin suta a 14-a și 15-a piperului i-se atribuia în sușiri miraculoase, de aceea ajunse a fi așa de căutat și prețuit, încât se folosea și ca obiect de schimb, adică în loc de bani. Plățile făceau în piper. Donațiunile, plățile, dările, vămile, etc. se computau în cantitățile corespunzătoare de piper — era deci o valută de piper. Un articol scump costa mult piper și de aici vine vorba „pipărat”, când e vorba de prețuri mari.

Tren electric în Băile-Herculane. Ministrul comerțului L. Beöty a conferit concesiunea pentru

construirea unui tren electric dela stațiunea Baile-Herculane până la băile cu acelaș nume. Aceasta înseamnă apusul birjarilor români dela băi, cari și până acum au fost mașter tratați.

Arhiduce — notar la tribunal. Din Berlin vine știrea, că, Waldemar, duce prusiac, fiul arhiducelui Henric, nepotul împăratului, care nu de mult și-a isprăvit studiile juridice, ajungând pe urmă la tribunalul din Kiel, a depus zilele trecute jurământ oficial, cerut notarilor la tribunal.

Nu știm cu ce succes și-a făcut studiile, dar carieră va face, numai să-i dea Dumnezeu zile!

Lucrătorii în grevă. În Anglia și America s'au pornit serioase mișcări greviste, despre cari telegramele din Londra ne aduc știri îngrozitoare. Din pricina grevei băieșilor anglo-americani, care va isbucni cât mai curând, prețul cărbunilor s'a ridicat deja. Proprietarii de mine au respins ieri fără discuție pretențiunile lucrătorilor.

În America, canaanul tuturor celorce patria nu li-a putut răsplăti îndestul munca, a celor se-toși de avuție, cari și-au vândut totul ca întorcându-se săraci în patria pe cari n'o pot părăsi pentru totdeauna, nici loc de adăpost nu mai găsesc, în această Americă soarta lucrătorilor e mai rea decât în multe alte locuri. În Savreut 25 mii de lucrători s'au pus în grevă, între aceștia aproape toți sunt de acei cari și-au prefăcut în aur tot avutul lor ca să poată trece oceanul și anume: Ruși, Italiani și foarte mulți din țara noastră.

Eri s'au adunat 15 mii oameni ca să dărâme atelierele de țesătorie. Jandarmeria n'a biruit cu ei și a fost nevoită să se retragă. Au fost trimise atunci 4 regimente de soldați ca să facă ordine. Greviștii au atacat pe soldați cu pietrii răbind pe 12 din ei. Văzându-se atacați soldații au făcut un atac cu baioneta contra greviștilor. S'a iscat un îngrozitor măcel de stradă în care peste două sute oameni au fost ranțiți. 40 lucrători înarmată au fost prinși. Pompierii au îndreptat pompele de apă contra mulțimei ca să facă pe lucrători să renunțe atacarea fabricelor. O altă telegramă din Londra aduce știri și înspăimântătoare despre macelurile de stradă din America și anume că: soldații au dat salve contra greviștilor ucizând pe mulți din ei. În fața gloanțelor greviștilor s'au baricadat, iar soldații a dus tunuri. Lupta de stradă a ținut mai multe oare, au căzut foarte mulți din ambele părți. Numărul lor nu se poate ști fiindcă lucrătorii și-au luat la dânsii morții.

E lipsă de doctori în medicină. Comisiunea administrativă a comitetului Timiș, — în ședința sa ultimă, a trebuit să constate din nou,

ceace se observă de altfel în țara întreagă, că concursurile publicate pentru oficiile de medic cercual au rămas iarăși fără rezultat, pe motivul că leașa e prea mică.

Așa-i: în țara holerei, a tifosului, a pelagrei și a atât de urcatei mortalități, se cheltuiesc milioane pentru asigurarea naționalităților și nu se află bani pentru susținerea igienei și sănătății publice.

Petreceeri. Corul mixt țărănesc al bisericei ort-române din *Romos* aranjază în 6/19 ianuarie a. c. concert și teatru.

— Reuniunea sodalilor români din *Sibiu* aranjază în 7/20 ianuarie a. c. concert, urmat de poștă umoristică și dans în favorul unui tânăr meseriaș pentru perfecționarea sa în străinătate.

— Societatea femeilor române din *Caransebeș* aranjază în 7/20 ianuarie a. c. concert și teatru.

— Tinerimea română din *Domboș* (Valendorf) aranjază în 8/21 ianuarie a. c. concert și teatru.

Corul gr. cat. din *Borgotihă* aranjază în 8 ian. n. a. c. concert și teatru.

Nouă boală de vite. Din *Meran* (Tirol) vine știrea: În vremea din urmă a început să facă ravagii printre vite o boală până acum încă necunoscută. Atacă mai cu seamă viței, cauzându-le scursuri la rânză și în scurt timp îi doboară. Epidemia se lățește îngrigitor de repede. Autoritățile au luat măsuri, să se afle cauza și remediul boalei. Se experimentează pentru aflarea vre-unui serum.

N'ar fi prost dacă li-am putea trimite pentru experimentare vre-un șoricuși de-ai noștri — sunt foarte rezistenți.

x Cine vrea să fie frumos? Acela să folosească crema „Mureșana“, săpunul „Mureșana“ și albele „Mureșana“, cari stărpesc toate necurățiile și pistrii fetei, împrumutându-i culoare albă și frumoasă; aceste toate se pot comanda cu preț de 3 cor. 10 fl., dela farmacia „Salvator“ din *Birkis*.

Contra morbului de sânge (sifilis), șancher) trimite medicamente de uns pentru 5 cor. pe lângă discrețiune farmacia „Salvator“ din *Birkis*.

Dacă ai bubă rea, trimite pentru medicamente 5 cor. farmaciei „Salvator“ din *Birkis*.

x Articoli de tombolă și pentru cadouri, n alegere uriașă, se află pe lângă prețurile cele uai ieftine la *Fischer Simon Nagy Aruháza*, *Vrad*, Szabadság-tér No. 12.

x Oferă albituri pentru mirese, lucrări proprii în executare solidă și specială: Heim J. atelier special pentru albituri, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 20.

Aviz! Fiecare român de bine, care are lip. de mașini agricole, motoare cu benzin ferării arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

x La firma **Kerpel Izsó** din Arad, să împrumută cărți de cetit, (să dau și în provincie) pentru 60 de volume să plătește pe lună 1 cor. 40. Pentru 180 de note de pian plătește pe lună 2 cor. 40.

x Grăbiți și cumpărați dela *Korányi* în piața Libertății, ghețe, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

POȘTA REDACȚIEI.

D-lui St. C., I. O. și unei necunoscute. Așa credeam și noi, că a dispărut din circulație de când cu amenințările în chestia numelui pe care zicea, că-i-l schimonosim.

Din fericire pentru d-voastră iată-l, că azi din nou ne revine rătăcitorul Beduin.

Ne vom ocupa cât de curând de el, căci din multe părți ne vin scrisori, cari se interesează de d-sa. Are multe simpatii.

Și sperăm, că de aci înainte ne va fi credincios și nu-și va întrerupe colaborarea...

Redactor responsabil: **Atanaslu Halmăgian.**

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie
26 odăi aranjate cel mai modern.
Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Bulevardul Ferenc-körút 29.
Director-șef: **Dr. A. Cozmața.**
Consultanți dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Telefon 88—99.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Cântul întâi

Reședința guberniei

(8)

— Urmare —

Pe când secătura era încă ocupat cu lectura lui, P. I. Cicikof trecu în persoană chiar pe lângă el; eșia ca să vadă orașul. Părea mulțumit de ceia ce văzuse, găsia, în sfârșit, că orașelul acesta nu se lasă, în nici o privință, mai pe jos de capitalele celorlalte gubernii ale noastre: aici ca peste tot, multe case de lemn spoite modest cu cenușiu, și câteva case de piatră orbitoare prin veșnica lor vâruială cu pământ galben.

Toate aceste case erau cu unu, cu unu și jumătate și cu două caturi. Am zis unu și jumătate, socotind ca jumătate mezzamina¹⁾, care e un fel de a chinui acoperișul și de a năvăli în pod sub motiv de a face acolo camere; părerea arhitecților din provincie e că nu este nimic mai frumos. Casele acestea, în anumite locuri, erau ca pierdute într-o uliță largă ca un câmp și în nesfârșitele uluci de scânduri. În alte locuri erau mai apropiate, acolo se vedea puțină lume, puțină mișcare, puțină vieță. Acolo se observa, deasupra unor uși, ori alătura, firme aproape șterse, pe cari se distingeau încă totuși pe aceasta, imaginea a diferite

¹⁾ Mezzanina, cuvânt italian. Catul de mijloc: între cel de jos și cel de sus.

bucăți de piatră de ardezie și alte forme, pe aceia, niște cisme, pe altele o haină, niște pantaloni vineți și cuvintele *croitor din Arșovia* (Varșovia), după numele artistului. Mai încolo semnul înfățișa căciuli și șepci, cu vorbele acestea: *Magazinul străinului Vucili Fedorof*, aiurea era pictat un biliard și doi diletanți în haine de sărbătoare, amintind pe figuranții teatrelor noastre, când fac pe invitații unui bal splendid. Unul din tovarășii de joc e reprezentat cu bratele trase foarte înapoi în clipa când își lovește bila; celălalt e în picioare, dar picioarele îi sunt așa de desfăcute la înălțimea genunchilor, că aduce cu un jucător de cărciumă care închee o figură.

Deasupra acestei picturi provocătoare, era scris: *Aici e stabilimentul*. La două ori trei colțuri de stradă se țineau, în chip naiv, mese ale unor negustorași dela sate, încărcate de alune și de turță dulce care aducea a săpun; acolo unde era ospătărie, semnul înfățișa un pește uriaș înfipț într-o furculiță. De cele mai multe ori însă se observau niște pajure împărătești cu două capete, șterse de aurul lor, înegrite și pline de praf, cari acuma sunt înlocuite cu inscripția aceasta: *Crăsmă*. Caldărâmul era peste tot mai mult ori mai puțin desundat. El văzu apoi grădina orașului, plantată cu arbuști sfrijiti, creșcuți pocit, strânși pe la mijlocul tulpinei cu o legătură apropiând trei tutori foarte frumos vopșiți cu verde în ulei.

Deși arbuștii acestia nu erau nici mai mari nici mai mici decât niște măracini, se scrisese totuși în gazete, cu prilejul unei iluminări: „Orașul nostru, mulțumita unei administrații cu totul părintești s'a înfrumusețat cu o grădină bogată în arbori, stufoși, umbroși și de felurile specii darnici cu răcoarea lor plăcută în zilele dogorătoare ale lui cuptor. Oh! cât era de înduioșitor să vezi cum tresar de recunoștință corurile de cetățeni și cum

varsă ochii șiroaie de lacrimi gândind la toate aceste lucrări, la aceste măsuri luminate ale autorității locale.“

După ce primi explicări dela sergentul din colțul străzii asupra celui mai scurt drum până la catedrală, apoi în ce parte vine tribunalul și palatul guvernatorului, Cicikof merse să vadă gârla care curge prin mijlocul orașului; în drum, el smulse de pe un stâlp un afiș care fusese prins cu trei cue neegale, ca să ia cunoștință despre el acasă în tihnă; privi cu atenție la o doamnă destul de frumoasă care trecea pe un trotuar de scânduri de ștejar, urmată de un fecioraș în livrea de croială militară, care avea un sac de til¹⁾ în mână; și după ce aruncă o privire împrejur, ca spre a-și însemna bine în minte dispoziția locurilor, se întoarse acasă. El fu sprijinit, drept formă, de băiatul de prăvălie, urcând scara care ducea la camera lui. Luă ceaiul, apoi se așeză în fața unei polițe, ceru o lumânare, scoase din buzunar afișul pe care și-l însușise în plimbarea lui, îl întinse spre lumânare, și începu să citească închizându-și pe jumătate ochiul drept. Nu era nimic deosebit în afișul acesta: se juca o dramă a lui Kotzebue, în care d. Poplevin juca rolul Rollei, d-ra lablova pe acela al Corei; celelalte personaje erau mai puțin însemnate, și cu toate acestea el citi întreaga listă, ba citi și prețul locurilor dela parter și află că afișul fusese tipărit în tipografia tribunalelor guvernamentului; apoi îl întoarse ca să vadă de nu e ceva de citit pe verso, dar negăsind nimic, se frecă la ochi, îndoi afișul și îl vârî în geanta lui de drum. Ziua îi fu pecetluită cu o porție de vițel rece, udată cu o băutură dulce-acră, și cu un somn rivalizând în șgomot cu un uriaș joc de pompă, după imaginea obișnuită în multe locuri ale vastului imperiu rusesc.

(Va urma).

¹⁾ Fibre de arbust din cari se țese o stofă trainică.

Un scriitor

cu cunoștința cărții funduare află numai decât aplicare în cancelaria mea pe lângă condițiuni favorabile, **Dr. Mihail Moldovan**, avocat (Murăș-Ludoș.)

Doi culegători-tipografi

află aplicare la tipografia „Doina” din Beiuș (Belényes). Salar după tarif.

Nr. 1793—2 Ian. 1912.

Publicațiune

În conformitate cu ordinul Ministerului de Război Direcția III-a Artilerie Nr. 9661 și Nr. 8876/911, se publică spre cunoștința generală a amatorilor că în ziua de 17 Ianuarie 1912, ora 10 dimineața, se va ține licitație publică, prin oferte închise, la Pulberăria Dudești (România) pentru vinderea a 20.000 kgr. ether spre a fi desfăcut în comerț în țară și străinătate.

Licitatia se va ține în conformitate cu art. 73—83 din legea comptabilității publice.

Condițiunile tehnice ale etherului precum și probele la care va fi supus la predare sunt cele publicate în Monitorul Oficial nr. 216 din 31 Decembrie 1911.

Directorul Pulberăriei:
Lt.-colonel **ALBU**.

AVIZ.

Aduc la cunoștința Onor. public, că mi-am mutat atelierul de **glăjărie, oglinzi, porcelane, lămpi și afaceri de încadrări** în Arad strada József-főherceg Nr. 9. Colțul stradei Szent-László, vis-à-vis de biserica evanghelică. Efeptuesc încadrări cu prețurile cele mai eftine. Deposit mare în table de sticlă. Renovări să efeptuesc punctual și urgent. Rugând spriginul On. public semnez

Cu stimă:
Urbán Endre.

Aviz. Atragem atențiunea On. public românesc asupra hotelului „Concordia” din Lugoj.

IACOB ȚEPENEU

PIETRAR ȘI SCULPTOR
FENÉRTEPLOM (BISERICA-ALBĂ).
STR. STEFANI No. 2.

Proprietar de ocne: **TEOFIL POPOVICIU**

Mare magazin și atelier de pietrii mormântale precum: lucruri de marmoră, granit, laborator, piatră de năsip, etc. Lucrez și în provincă. — Prețuri moderate.

Recomand canari cu tril nobil

din propria, prăsilă în mare, cu prețul cel mai ieftin, exemplare excelente cu voce foarte plăcută și tremurătoare: Expedarea o fac cu poșta (rambursă) pe propriul meu rizic garantând pentru sosirea nevătămată sănătoasă și veridabilă a exemplarelor. Bărbătușii cântăreți cu 8—10—12—16—20—25 cor. Femeiuște cu 3—4—5 cor. Catalog de prețuri și îndrumări pentru tratamentul paserilor canarice la cerere trimis cu plăcere fiecărui, gratuit.

ISIDOR MURGU
— prăsitör mare de paseri canarice —
LUGOJ, STR. GURAN Nr. 19.

Nouă cofetărie în Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public din Arad și jur, că mi-am deschis în **Str. Fopray, (gróf Hunyady Palota)** o cofetărie aranjată conform cerințelor moderne. Pregătesc pentru serbări ocazionale: **inghiețate, parfouri, torte etc.** Execut orice comandă, ec să ține de această bransă pe lângă prețurile cele mai moderate. **Am permanent prăjituri proaspete, precum și bomboane pregătite de mine însumi.**

Rugând binevoitorul sprijin al onorat. public, semnez:
Cu profundă stimă:

SZÉKELY SÁNDOR junior.

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VĂRȘET LEONH. SCHULZ

PROPRIETAR:
Văduva **HUGO APFELBAUM**

**GEL MAI MARE DEPOSIT DE
MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.**

**CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII
PREȚURI MODERATE.**

**VĂRȘET STR. KUDRITZER
No. 11 și 16.**

(TĂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat
ARAD, str. Illés nr. 38.
(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
: în bransa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă proțu-
țurile cele mai moderate.

Desfacere de prăvălie concesionată

Hoffmann ≡ Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii articoli chiar și sub acest preț. Să oferă deci

cel mai bun prilej pentru a târgui ieftin.

Paltoane-ragian lungi, pentru dame cu guler de blană, acum costă numai 19 florini, prețul de odinioară a fost 35 florini.

Căciule de blană nutria, negre, pentru copii, acum numai 1 fl. 90 cr. odinioară a fost 2 fl. 50 cr.

La mine se pot afla lucruri dela „Wiener Schossfabrik” cu prețuri originale de fabrică, rochii frumoase în orice culoare 2 fl. 25 cr., mai fine dela 4 fl. 50—5 fl.

Albituri pentru femei, parcheturi, pânze, postavuri, dantele și articole de lux pe lângă prețuri enorm de ieftine.

Rog priviți galantarele mele.

Palatul teatrului.

„ANCORA“

societate pe acții în Gătaia-Gătaia (Temes megye).

ACTIVE.

CONTUL BILANȚ CU FINEA ANULUI 1911

PASIVE.

Cassa în numărar	4072 81		Capital societar	50000 —
Cassa de păstrare postală	919 49	4992 30	Fondul de rezervă **)	2034 —
Bănci		6048 —	Fond de binefaceri	42 92
Cambii de bancă *)	155780 50		Depuneri spre fructificare	46828 67
Imprumuturi hipotecare	11600 —		Depozite	2707 —
Imprumuturi de Cont-Corent	6124 07		Reescompt	101874 —
Debitori	5289 16		Poziții tranzitorice	803 74
Mașina de peptenat lână	1206 —		Profit curat	1740 70
Imobile	2000 —	181999 73		
Efecte		11330 —		
Mobilier		1661 —		
		206031 03		206031 03

*) 50,000 coroane cu acoperire hipotecară.

**) Cu dotarea proiectată din anul curent fondul de rezervă să urcă la C. 3500—

DEBIT

CONTUL PEBDERE ȘI PROFIT

CREDIT

Interese după depuneri	1620 82	Interese	8119 13
Salare	2928 42	Venite dela mașină	182 28
Interese de reescompt	2360 12	Proviziuni	702 12
Spese de birou	895 13	Interese de cont corent	130 29
10% dare după interese la depuneri	162 08	Alte venite	1033 45
Chirie	160 —		
Amortizațiuni	300 —		
Profit curat	1740 70		
	10167 03		10167 27

Gataia, la 31 decembrie 1911.

Simeon Popescu, m. p.
director executiv.

Pentru casă:
Trandafir Mercia, m. p.
casier.

DIRECȚIUNEA:

Vichentie Pepa m. p. Ilie Gilezan m. p. Avram Olariu m. p. Grufă Margan m. p. Achim Luichiță m. p.
Brizu Ioan m. p. Ioan Epure m. p. Ilie Broștean m. p.

Controlând conturile de mai sus cu cărțile institutului le-am aflat în consonanță.

INSPECȚIUNEA:

Dr. I. Damian m. p.
președinte.

Demetriu Bulgă m. p. Nicolae Marlan m. p. Nicolae Jurca m. p. Paul Nica m. p.

Revidiat și aflat în consonanță cu cărțile și inventarele:

Liviu Magdu m. p.
revizor expert al Solidarității.

Nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

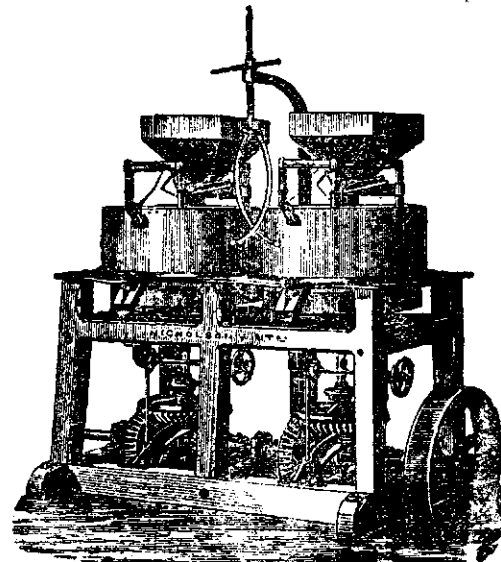
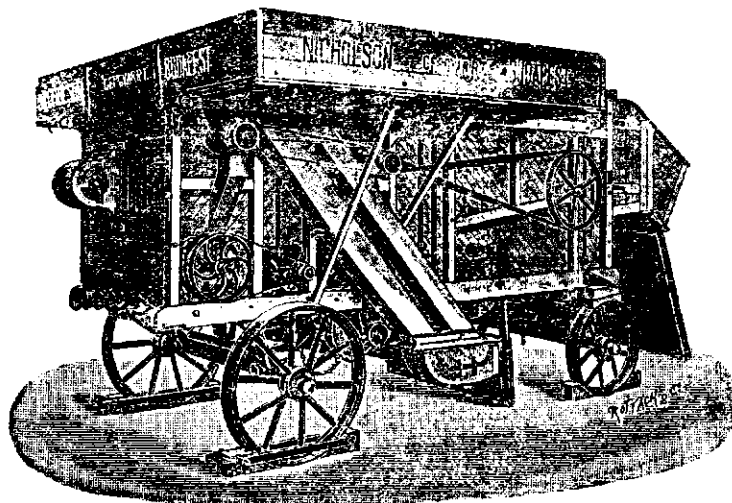
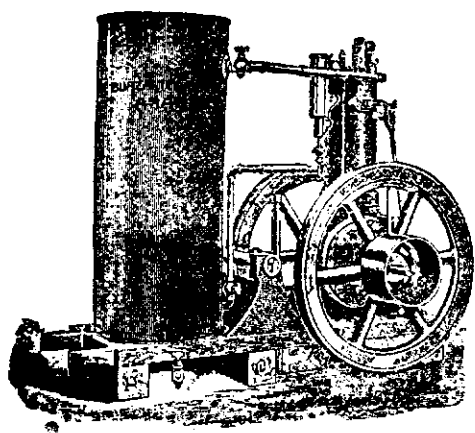
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole**, arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzin cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

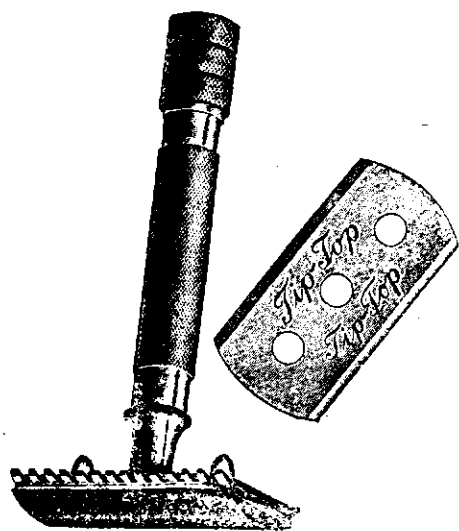

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

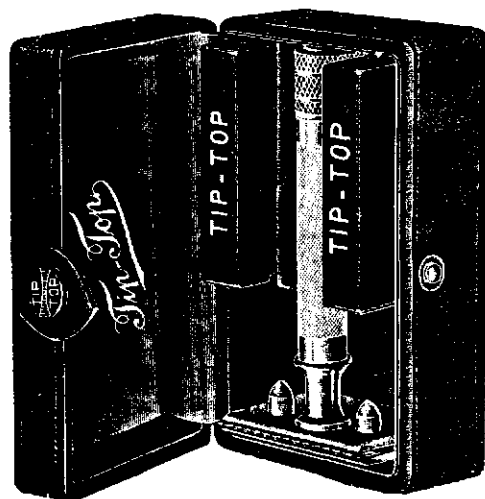
J. NADER CUȚITAR.

ARAD. (Palatul-Minoriților).

Indeplinește tot felul de ascuțiri și reparări, ce cad în această branșă. — Are în depozit cele mai fine articole de oțel: briceaguri, foarfeci, briciuri precum și farfurii alese și diverse articole de alpaca soiul renumit Szandrik. Atelier special pentru

:-: reparări. :-:

Stabiliment de ascuțitorie aranjată cu putere electrică.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o BOU artistice în ale tipografiei, ry Clj o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

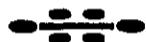
Filialele: „ „ Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. „ „

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. „ „ Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filială Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea caselor se plătesc și fără abzicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA“ SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte.

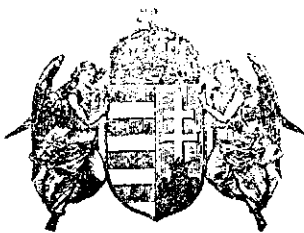
Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor ou sfârșitul anului 1910 (foc	„	119,830.992-—
(viață	„	11,020.266-—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317-—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

NEUMANN M.

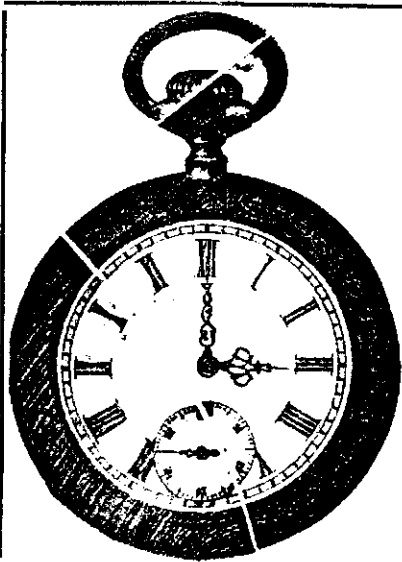
CROITOR DE BĂRBAȚI.

**COSTUME DE FRAC, SMO-
CHING, REDINGOT ȘI JA-
CHET, GATA SAU DUPĂ
MĂSURA IN EXECUTARE
: NEESCEPTIONABILĂ. :**

Furnisorul curții cesare și regale și al camerei, depozit de haine pentru bărbați, copii și fetițe în

ARAD.

Cele mai bune **oroloage**
Cele mai solide și **juvaericeale**
cele mai moderne
atât pe **bani gata, cât și in**
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, livrează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință
în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notes, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au citit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun ?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrisului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DANIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

REGATUL ROMANIEI

PYROTECHNIA ARMATEI.

Nr. 5210/1911 Decembrie 31.

Publicație.

Se aduce la cunoștința generală că publicația Nr. 5029 din 14 Decembrie 1911, din „Monitorul Oficial Nr. 206 se modifică după cum se specifică mai jos. — Conform ord. Ministerului de război Nr. 10181.

Licitația din ziua de 11 Ianuarie 1912 se va ține la 30 Decemb. 1911.

13	2 Ianuarie 1912.
14	3 „ 1912.
17	4 „ „
19	9 „ „
21	11 „ „
23	12 „ „
26	13 „ „
28	16 „ „
31	18 „ „
3 Febr.	19 „ „
4	21 „ „
7	23 „ „
9	26 „ „
11	27 „ „
13	28 „ „
15	31 „ „
16	1 Februarie 1912.

Directorul Pyrotechniei
Colonel Hepitos

Capul Secției 6-a.
Locotenent Dimitriu.

Recomand magazinul meu de modă pentru femei și bărbați de galanterie.

Dispon de orice marfă pentru sezonul de toamnă și de iarnă, precum: cămeși, ciorapi, ploiere, cravate, gulere etc., tot felul de lucruri de manufactură.

Prețuri solide!
Rog binevoitorul sprijin al publicului român. Cu deosebită stimă:

NICOLAE MIUȚA
BISERICA-ALBĂ
(FEHÉRTEPLOM).

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbenă și neagră cu 16 coroane 50 fleri exclusiv la mine.

Weinberger János
prăvălie de ghete de rangul I-ii.
Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comandele din provincă se execută încă în aceeași zi.

